

3-4
1978

Tässä numerossa:

- Paperintekoa
ranskalaisittain s. 2
- Veikko Ahtolan
lähtömietteet s. 10
- Koululaiset kirjoittavat
Kymiyhtiöstä s. 16

Kymiyhtiö

Kymiyhtiö

Kymi Kymmene Oy:n julkaisu

Perustettu vuonna 1936 ● 38. vuosikerta ● Painosmäärä 16 100
Lehti ilmestyy joka toinen kuukausi

Sisältö kesäkuussa 1978

- 1 Ajankohtaista
- 2 Osakkuusyhtiöt 13: Papeteries Boucher
- 8 Vaikka pudotusta on kaksi kilometriä, maahantulo on kuin portailta astuisi
- 10 Ahtola muistuttaa: Tämä on ihmisten maailma
- 13 75 vuoden aikana 436 000 tonnia paperia
Voikkaan 'neloselta'
- 16 Tähteen ala-asteen oppilaat kirjoittivat Kymiyhtiöstä
- 20 Yhtiölle uusi konekirjoitusjärjestelmä: virhepelko väheni, työteho parani
- 22 Niittylässä teltaillaan, saunotaan ja kalastetaan
Vaikkojoen kosket laskettu jälleen
- 23 Voikkaan suurpalosta kulunut 45 vuotta
- 24 50 vuotta yhtiötä palvelleita kesäretkellä Verlassa
- 26 Schakir Salosta Libyaan markkinointitehtäviin
Pienoismalli tehtaiden rakennusvaiheesta
- 27 Lähes 60 vuotta kalanistutusta
Silmäys vuosien taakse
- 28 Syntymäpäiviä
- 29 Manan majoille
- 30 Jehumalja taas kerran Voikkaalle
Agneksen piirakat ja Taunon linnut
Kalle palveli Juantehdasta 39 vuotta — ilman käsiä!
Soinlahden tiilitehtaasta diasarja viittä vaille valmis
- 32 Tästä puhutaan

Tämän numeron valokuvaajat: Caj Bremer, Tuomo Pitkänen, Esko Keski-oja/LK-Studio, Helsinki, Pauli Bergström/pf-studio, Helsinki, Elvi Vettenranta, Heli Kyllönen ja Reijo Virta.

Kansikuva: Sinipukuinen ranskalainen Boucher-yhtiön tehtaalta Docelles'sta halusi lähettää lämpimät terveisensä suomalaisille ammattiveljille ja -sisarille.

Foto: Caj Bremer, Sipoo, Kalkkiranta

Kansipaperi: Diamondstar 135 g/m²
Arkit: Diamondstar 100 g/m²

ISSN 0356-0538

● Heinäkuu on edessä. Suomi suljettuna. Kymi suljettuna. Vakituinen väki lomalla. Kesälomittajat konttoreissa ja työosastoilla vastaavat "ei oo"ta!

Niin oli ennen — kerrotaan. Nyt on toisin. Lomittaja, kesäharjoittelija on kohtelias, palveluva, ystävällinen. "Minä en valitettavasti tiedä", hän sanoo, "mutta otan asiasta selvää. Sopiiko, että soitan Teille myöhemmin?" Kiitos! Tai: "Olkaa ystävällinen ja odottakaa hetkinen. Kysymänne henkilö on lomalla, mutta hoidamme asianne ensi tilassa." Ja jälleen: kiitos, kiitos!

● Olemme saaneet nauttia kesähelteistä. Hyvä on ollut tehdä toukotöitä poudalla: panna potaatit maahan, piilottaa siemenet multa. Sadettakin on saatu.

Heinä kasvaa pihassa, nokkoset nurkan takana. Puut ja pensaat peittävät pihapiirin koitoiseen rauhaan. Peittävät. Valitettavasti.

Suviseen vihreyteen peittyvät tuvan nurkilla ja liiterien takana vanhat öljytynnyrit, laudat, raudat, sukset, kelkat, kaikki roju, pois heitetty, mutta talteen pantu, — jos sitä joskus tarvitsisi? — Olisi aika puhdistaa nurkat! Kun talvella ei tar-kene, olisi kesällä kerettävä! □

Asiat hoidetaan kesälomista huolimatta

Asiakas on tyytyväinen. Kesäharjoittelija on tyytyväinen. On niin kesäisen ihanaa olla ystävällinen, palvelualtis, kohtelias! Ihan siitä omakin mieliala kohentuu, vaikka onkin heinäkuu, hiki virtaa ja vakituinen väki on lomalla.

Ja sitten syksyllä vakituinen väki voi jatkaa tätä ystävällisyyden osoittamista, kohteliaisuutta, vilpitöntä auttamishalua, kiireetöntä kuuntelemista, toisen ihmisen ongelmiin paneutumista — myös työtovereiden ja muun oman väen.

Ihan siitä omakin mieliala kohentuu. □

● Kymiyhtiö-lehti ilmestyy nyt kaksoisnumerona. Sen vuoksi olemme tehneet tästä lehdestä näyttävän — onhan lehdessä nyt 22 värikuvaa. Juttujakin on runsaammin kuin tavallisesti. Niiden sisällön toivomme kiinnostavan lukijoitamme.

Seuraava Kymiyhtiö ilmestyy vasta lokakuussa. Toimitus toivottaa kaikille yhtiöläisille ja muille Kymiyhtiön lukijoille oikein hyvää ja lämmintä kesää.

Kurvissa komeasti kaartaen

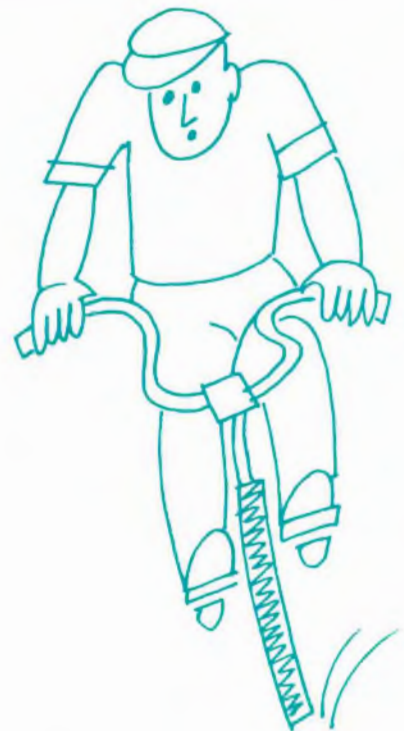
● Polkupyörä kuuluu kesään. Polkupyörällä ajo on taloudellista, viileätä, ilmavaa, kesäistä.

Polkupyörä on vapaa ja pyöräilijä on vapaa. Jopa niin vapaa, etteivät polkupyörällä ajavaa kahlitse liikennesäännöt eivätkä hyvät tavat. Muun muassa Ekholmin sillalla Kuusankoskella porhalletaan estoitta kolme-neljä rinnakkain. Auton tullessa jarrutetaan ja ahtaudutaan yhdeksi rivistöksi. Jalankulkija sen sijaan ohitetaan komeasti kaartaen.

On ihme, ettei vielä ole sattunut mitään, kukaan ei ole lentänyt kaiteen yli, kukaan ei ole puristunut pyörän ja kaiteen väliin.

Vasta 12-vuotias lapsi pystyy tutkimusten mukaan liikkumaan liikenteessä oikein. Tuntuu kuitenkin usein siltä, että valtaosa aikuisista on kaikesta valistuksesta huolimatta jäänyt 12-vuotiaan tasolle. Suomalainen unohtaa välittömästi suurimman osan ajosäännöistä saadessaan ajokin alleen. Ajon hurmassa ei muulla ole väliä.

Eiköhän, hyvät ihmiset ja hyvät pyöräilijät, yritetä jälleen kerran muistaa, että emme ole yksin liikenteessä. Meillä on vastuu muista — muuallakin kuin Ekholmin sillalla. □

Teksti: Eero Niinikoski
Kuvat: Caj Bremer

Paperinteon perinteitä ja

Docelles sijaitsee Koillis-Ranskassa, Vogeesien vuoristossa. Idyllinen pikkukaupunki elää rauhallista elämäänsä metsäisten mäkien ympäröimänä. Boucher-yhtiön paperitehdas kuvassa vasemmalla.

● Perinteikäs ja omaleimainen. Kiehtova sekoitus uutta ja vanhaa. Arvoituksellinen ja yllättävä. Tätä kaikkea on Kymiyhtymän kansainvälisen paperiryhmän uusin tulokas, ranskalainen Papeteries Boucher S.A., joka on nyt puolen vuoden ajan kuulunut yhtymän hallintaan.

● Lähes kaksi vuosisataa samalle suvulle kuulunut perheyritys on heräämässä ruusun unestaan. Tuotanto on saatu lyhyessä ajassa käyntiin oikein tosimelessä. Pölyisistä ja hämäristä tehdassaleista pursuaa elinvoimaa ja tehokkuutta: väki on nuorta, koneet nykyaikaisia. Synyy helposti vaikutelma, että tätä hetkeä on odotettu kauan.

● Kesäkuun lopulla pysähdytään Docelles'ssa kuitenkin yhdeksi päiväksi muistelemaan mennyttä. Vietetään yrityksen 500-vuotisjuhlaa — perhepiirissä tietenkin, kuten aitoon gallialaiseen tapaan kuuluu.

Paperialan yrityksen ostaminen Ranskasta kävi ajankohtaiseksi v. 1976 lopulla, jolloin Kymiyhtiölle tarjoutui mahdollisuus harkita vanhan perheyrityksen liittämistä yhtymän kansainväliseen paperiryhmään. Yritys oli ollut 160 vuoden ajan Boucher-suvun hallussa, mutta nyt olivat omistajat päättäneet luopua yrityksestään, jonka asema suurissa vaikeuksissa kamppailevan Ranskan metsäteollisuuden piirissä ei ollut suinkaan helppo.

Myyntineuvotteluja johtanut Boucher'n entinen toimitusjohtaja **Robert Cuny** toivoikin, että yritys voisi siir-

Sellupaalien siirto varastosta tehtaan toiseen kerrokseen tapahtuu erityistä 'serpeniiniväylää' pitkin.

Papeteries Boucher

ammattitaitoa ranskalaisittain

tyä jonkin suuren yhtymän hallintaan, jolla olisi paremmat mahdollisuudet taata tehtaiden raaka-aineen saanti sekä laajemmat markkinat.

Mahdollisuuksien maa

Kymiyhtiötä asia alkoi kiinnostaa. Ranska oli todettu yhtiön piirissä mahdollisuuksien maaksi jo paljon aikaisemmin, sillä paperia oli maahan myyty jo vuosikymmeniä hyvällä menestyksellä ja oman myyntikonttorinkin perustaminen lähelle Pariisia v. 1973 oli osoittautunut onnistuneeksi päätökseksi.

Kaupungin halki virtaava Vologne-joki on alunperin ollut Docelles'n tehtaan valtasuoni.

Yhtymän kansainvälisen toiminnan voimamiehet Kymiyhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos **Kurt Swanljung** sekä Star Paperin toimitusjohtaja, Kymiyhtiön hallituksen jäsen **Erik V. Olander** käynnistivät nopeasti tutkimukset yrityksen ostomahdollisuuksista. Selvitykset näyttivät sekä kaupallisessa että teknillisessä mielessä lupaavilta, ja asia edistyi ripeästi.

Kesällä 1977 tekivät Kymiyhtiön ja Starin hallitukset päätöksen Papeteries Boucher'n osake-enemmistön ostamisesta ja joulukuun lopulla saatiin

Boucher-yhtiön brittiläinen voimakaksikko: hall.puh.joht. Erik V. Olander (vas.) ja toim.joht. Derek Kemp.

kaupalle valtionpankkien suostumukset, joiden perusteella 70 % Boucher'n osakkeista siirtyi Kymin ja Starin yhteisomistukseen. Loput osakkeista ovat edelleen ranskalaisten hallussa. Kaupan alkuvaiheissa oli neuvotteluis-

Boucher-yhtiön hallintovastuu on alistettu starilaisille. Kuvassa oikealta pääinsinööri W.C. Crossley, talousjohtaja D.H. Smet-hurst, isännöitsijä Michel Jackson, toim.johtajan apulainen Stephen Northdale, joka kuvaushetkellä oli vielä yhtiön palveluksessa, sekä toim.joht. D.G. Kemp.

Docelles'n tehtaalla on pienehkö arkkisali, missä leikataan ja lajitellaan pääasiassa off-setpainopaperia. Tehtaan kehitysnäkymiin kuuluu arkkisalin laajentaminen; arkkituotanto nostetaan kolmanneksen koko tuotannosta.

Arkkipapereiden lajittelu kuuluu Docel-les'n tehtaan ohjelmaan. Paino- ja kirjoituspapereiden ohella valmistetaan myös valkoista kraftlineria sokeripusseja varten.

sa mukana myös Oy Kaukas Ab, mutta se luopui hankkeesta myöhemmin.

Nyt on Ranskan vuoro

Boucher-yhtiön ostaminen on toimitusjohtaja Erik V. Olanderin mukaan suoranaista jatkoa sille kehitykselle, mikä Kymiyhtymän paperiteollisuudessa on muutaman viimeisen vuosikymmenen aikana tapahtunut.

"Euroopan talousyhteisö on aina ollut ja tulee olemaan Kymiyhtymän paperituotteiden päämarkkina-alue. Meillä on Englannissa asiat hyvässä kunnossa, on sekä tuotantoa että jakeluportaita. Tätä on nyt hiottu vuosikausia, joten se pelaa. Saksan Liittotasavallassa on tilanne kehittymässä samaan suuntaan. Meillä on sielläkin tuotantoa ja omaa myyntiä sekä lisäksi jalostustoimintaa. Nyt on sitten Ranskan vuoro", sanoo Olander.

Erinomaisena tähytyspaikkana Ranskan markkinoille Olander pitää Kymmene-Star -myyntiyhtiötä, joka on viiden toimintavuotensa aikana antanut hyviä tuloksia.

"Olemme päässeet lähemmäksi asiakkaita sekä oppineet tuntemaan jakeluportaat. Olemme voineet todeta, että Ranska on potentiaalisesti täynnä mahdollisuuksia. Myynnin harjoittaminen markkinamaasta käsin ei kuitenkaan vielä täysin takaa, että ote markkinoista säilyy. Täytyy olla myös tuotantoa, joka ankkuroi yrityksen vielä selvemmin markkinoihin", jatkaa Olander.

Boucher'n molempien tehtaiden henkilökunta, jota on yhteensä 340, on keski-ikältään suhteellisen nuorta. Työlöysit alkavat klo 4, klo 12 ja klo 20. Konttorissa työskennellään klo 8—17.30, ruokatauko on 2 tuntia.

Alkuun päästy hyvin

Puolen vuoden toiminnan jälkeen toimitusjohtaja Olander on jo valmis myöntämään, että hyvin on tuotanto- puolella päästy alkuun. Vielä viime vuonna Boucher'n molemmat tehtaat

kävivät suhteellisen vajaalla kapasiteetilla, mutta tämän vuoden alusta lähtien on koneet voitu pitää käynnissä lähes koko ajan. Tämän Olander katsoo olevan välittömän seurauksen kasvaneesta myynnistä ja siitä markkinointituesta, jonka yhtymän kansainvälinen myyntiorganisaatio on voinut antaa.

Boucher-yhtiön myynnin tehostaminen on ollutkin yksi ensivaiheen tär-

keimpiä toimenpiteitä. Asiaa suunniteltiin huolellisesti koko alkuvuoden ajan. Aivan hiljattain solmittiin markkinointiyhteistyötä koskeva sopimus, jossa ovat osapuolina Boucher ja ranskalainen myyntiyhtiömme Kymmene-Star S.A.R.L.

”Eipä taida suomalaiset uskoa, että meillä oli tänä vuonna oikea takatalvi”, arvuutelee myyntisihteeri Calais’n tehtaan konttorista.

Sopimuksen mukaan Kymmene-Starin konttoriin Rungis’ssa on perustettu Boucher-yhtiön myyntijaos, joka vastaa yhtiön Pariisin alueen myyn-

nistä samoin kuin eräiden laatujen myynnistä koko maassa. Muusta kotimaan myynnistä sekä Eurooppaan tapahtuvasta myynnistä huolehtii Docelles’ssa toimiva myyntiosasto.

Vientimarkkinoita varten on perustettu Englantiin Boucher Paper Sales-niminen myyntiyhtiö, joka Haydockista käsin hoitaa sikäläiset markkinat. Merentakaisiin maihin tapahtuva myynti hoidetaan Star Paper Export-myyntiyhtiön sekä kansainvälisen Kymmene-Star -myyntiorganisaation välityksellä.

Keskellä Ranskan vuoristoa

Boucher-yhtiön kotipaikka on Docelles’n pikkukaupungissa, Vogeesien kumpuilevalla vuoristoalueella Koillis-Ranskassa. Kaupunki kuuluu Lorrainen maakuntaan. Lähin suurempi kaupunki on Epinal, jonne tulee matkaa 25 km.

Maisemallisesti Docelles muistuttaa Kuusankoskea: kaupunki ja tehdas ovat sijoittuneet laakson pohjalle joen varrelle. Asutuksen ympärillä kohoavat korkeuksiin metsäiset mäet. Docelles’n ilme vain on arvokkaampi ja tasapainoisempi kuin Kuusankosken.

Seudun teollistuminen alkoi jo 1200-luvulla, jolloin sinne ilmaantui useita puuvillakehräämöitä. Nämä tarjosivat raaka-ainelähteen, lumpun, paperimyllyille, joita alettiin Ranskaan perustaa 1300-luvulla.

Vuonna 1452 aloitti Docelles’ssa pienen Vologne-joen varrella toimintansa jauhomylly, joka sitten v. 1478 muutettiin paperimyllyksi. Tämä oli Boucher-yhtiön liikkeellelähtö.

Myöhemmin seudulle tuli paperimyllyjä lisää, mutta tänä päivänä on lukuisista laitoksista jäljellä enää vain

500-vuotias

paperimylly

Kesäkuun lopulla juhlitaan Docelles’ssa Boucher-yhtiön 500-vuotista toimintaa. Vuonna 1478 toimintansa aloittaneen paperimyllyn raaka-aineena käytettiin yksinomaan lumpua, jota saatiin lähistöllä toimivista puuvillakehräämöistä sekä paikkakunnalta toiselle kulkevien lumppurien keräys-työn tuloksena.

Aluksi paperimyllyt olivat pieniä, tavallisesti yhden perheen omistamia ja työllistämiäkin. Vähitellen paperin kysynnän kasvaessa paperimyllyistäkin muodostui suurempia yksiköitä. Vasta hiomakoneen ja

selluloosakeitinten keksimisen jälkeen 1800-luvun loppupuoliskolla syntyi paperiteollisuus nykyaikaisessa mielessä.

Docelles’ssa toimii myös toinen paperitehdas, joka yhä edelleen valmistaa vanhalla menetelmällä lumpuista korkealuokkaisia käsipaperilaatuja. Tehdas on runsaat 100 vuotta nuorempi kuin Boucher, joka on ollut samannimisen suvun hallussa viimeiset 160 vuotta.

Boucher-yhtiön tehdas on suurin työllistäjä Docelles’ssa. Kaupungin asukasluku on 1 100. Tehtaalla työskentelee 176 toimihenkilöä ja työnteki-

jää. Suurin osa henkilökunnasta asuu Docelles’ssa tai sen ympäristössä. □

Papeteries Boucher

Boucher sekä sen lähellä sijaitseva Papeteries de Lana -niminen yritys, joka edelleenkin tekee lumpuista toinen toistaan hienompia käsipaperilautuja.

Docelles'n tehtaan rakennukset ovat meikäläisittäin arvioituna huonokuntoisia ja hoitamattomia. Suurimassa tehdassalissa ärhentelee kuitenkin huippukuntoinen, parivuotinen Voith-Dörries -hienopaperikone, jonka tuotantokapasiteetti on 45 000 tonnia vuodessa. Koneen leveys on 3,76 metriä ja tuotteiden pintapainoalue 40–120 g/m².

Koneella valmistetaan kirjoituspaperia, vihkopaperia, kirjekuoripaperia sekä offsetpainopaperia. Lisäksi tehdään valkaistua kraftlineria, jota

Calais'n tehtaan hallintorakennus (oik:lla) sijaitsee erillään tehtaasta, joka on aivan kanaalin tuntumassa.

käyttää sokeriteollisuus paperipusseihin. Pääosa tuotannosta myydään rullina, mutta tehtaalla on myös pieni arkkisali painopaperilaatujen lajittelua varten.

Johto Starin haltuun

Koska Boucher on toimintapiirteittäin hieman samanlainen kuin Star Paper Englannissa, oli käytännöllisin ratkaisu, että yhtiön yleisjohdon ja hallinnon ottivat hoitaakseen starilaiset. Boucher'n hallituksen toimivaksi puheenjohtajaksi nimettiin Starin toimitusjohtaja Erik V. Olander ja yhtiön toimitusjohtajaksi Starin markkinointijohtaja **Derek Kemp**, jonka asemapaikka on vuoden alusta lähtien ollut Docelles'ssa. Teknisestä kehitystyöstä Boucher-tehtailla vastaa Starin kokenut pääinsinööri **W.C. Crossley**.

Docelles'n tehtaan tulevaisuudesta

Calais'n tehdas kohoaa hiekkadyynien keskeltä kuin kangastus erämaassa. Huhtikuussa otetusta kuvasta ilmenee, että Pohjois-Ranskassa oli tänä keväänä yllättävä takatalvi. Tehdas rakennettiin vuonna 1969 ja Docelles'sta siirretty paperikone lähti käyntiin vuonna 1970.

puhuttaessa toteaa toimitusjohtaja Olander, että ensimmäisessä vaiheessa pyritään arkkituotanto nostamaan kolmanneksen koko tehtaan tuotannosta. Lisäksi tehtaalla on vielä paljon siivottavaa ja korjattavaa.

”Tämän paikan yleisilmeen on kertakaikkiaan muututtava paremmaksi. Meillä on arviolta kahden vuoden saneerausohjelma edessä. Se ei ole kovin kallis, mutta kylläkin aivan välttämätön. Uudet investoinnit ajoitamme siten, että niiden rahoitus voidaan hoitaa Boucher'n omin voimin. Suomesta ei tänne rahaa tarvita”, tähdentää Olander.

Perinteillä ei myydä

Keskusteltaessa Docelles'n tehtaan erikoispiirteistä sekä Olander että Kemp vakuuttavat yhtiön säilyvän ranskalaisena niin pitkälle kuin mahdollista. Syvään juurtuneita traditioita, joita aina vanhoille tehdaspaikkakunnille syntyy, ei luonnollisestikaan lähdetä kaatamaan, ”mutta tosiasiana on hyväksyttävä sekin, etteivät satavuotiset perinteet kaupankäyntiä kovinkaan paljon tänä päivänä pönkitä.”

”Mieluista tietenkin on huomata,

että tehtaan henkilökunta on ottanut muutoksen vastaan ymmärtäväisesti. Näiden muutamien kuukausien perusteella voidaan jo sanoa, että henkilökunnan ja johdon välit ovat hyvät. Työtä tehdään ahkerasti ja asioita selvitetään neuvottelupöydän ääressä vain silloin kun on tosi tarvetta”, toteaa Kemp.

Docelles'n tehdas käy neljässä vuorossa. Aamuvuoro alkaa jo klo 4, päivävuo-ro vastaavasti klo 12 ja yövuoroon lähdetään klo 20. Kesäloimat ovat neljän viikon pituisia. Syyskuus-

Ensimmäiset sellutoimitukset Kuusanniemen sellutehtaalta lähtivät Ranskaan keväällä. Suomen lisäksi sellua saapuu Calais'n satamaan Kanadasta, Neuvostoliitosta ja Chilestä sekä tietenkin myös Ranskasta.

sa pidetään parin päivän karnevaalit, jotka liittyvät vanhoihin viininkorjuumenoihin. Onhan maakunta kuuluisaa Elsass-viinien aluetta.

Tehdas meren äärellä

Kun Docelles'sta siirrytään aimo harppaus Englannin kanaalin rannalle, Calais'hen, missä sijaitsee Boucher-yhtiön uudempi tehdas, on tultu kokonaan uuteen ympäristöön, jolla ei ole juuri mitään yhtäläisyyttä tuon etäisen maaseutumiljöön kanssa.

Calais'n tehdas sijaitsee kaupungin uudella teollisuusalueella aivan kanaalin tuntumassa. Maisema on autio, lähes kokonaan hiekkadyynien peitossa. Tehdas seisoo melkein aavemai-

Valmis rulla saamassa loppusilausta Calais'n tehtaalla.

sen näköisenä kahden muun tuotantolaitoksen välissä.

Paperitehtaan välittömässä läheisyydessä on maineikkaiden ilmatyyny-alusten satama Hoverport, mistä lautat pyyhältävät kanaalin yli Englantiin 40 minuutissa puolen tunnin välein. Oudot kulkuneuvot vain lisäävät epätodellisen tuntuista ilmapiiriä.

Lähellä tehdasta on myös Calais'n

suuri satama, minne tulee molempien Boucher-tehtaiden tarvitsema raaka-aine. Sellua saapuu useasta eri suunnasta. Kuusanniemen tehtaalta toimitetaan tänä vuonna 10—15 000 tonnia, mikä merkitsee sitä, että Kymi-yhtiö käyttää nyt kaiken valmistamansa sellun omissa tehtaissaan Suomessa ja ulkomailla. Loput Boucherin tarvitsemasta sellusta ostetaan Ranskasta, Kanadasta, Neuvostoliitosta jopa Chilestä saakka. Puolet määräsistä on havupuusellua, toinen puoli lehtipuusellua.

Raaka-aineen saantiin liittyvät näkökohdat olivat Boucher-yhtiöllä aikanaan päällimmäisenä, kun se v. 1969 perusti Calais'hen tehtaan. Paperikone tehtaalle siirrettiin Docelles'sta, minne se oli hankittu v. 1963.

Nyttemmin tämä Beloit(Italy) on modernisoitu ja se pystyy kapasiteetti- tuotannolla 55 000 tonnin vuositulokseen. Koneen leveys on 3,75 metriä ja ajonopeus lähes 700 m/min. Myös tällä koneella ajetaan valkaistua ja silloin tällöin valkaisuainetonta kraft-lineria. Pintapainoalue papereissa vaihtelee 45—135 g/m² välillä.

Laatutason nousu ilahduttaa

Tehtaan isännöitsijänä toimii ranskalainen Jacques Souan, koulutukseltaan kaivosinsinööri, mutta paperialalla jo vanha tekijä. Boucher-yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1974.

Isännöitsijä kertoi innostuneesti siitä kehityksestä, mikä tehtaalla on tapahtunut uusien omistajien aikana. Erityisesti hän iloitsi siitä, että on päästy jatkuvaan käyntiin ja myös entistä parempaan laatuun. Laadun paranemisen hän katsoi johtuneen paljolti siitä, että nyt ovat sellutoimitukset tulleet kiinteämmiksi, ja siten myös raaka-aine on muuttunut tasalaatuisemmaksi.

”Tehtamme käyntiasteen paraneminen on selvästi vaikuttanut henkilökunnan työmotivaatioon. Väkemme on suhteellisen nuorta johtuen siitä, ettei tällä alueella ole ollut ammattitaitoista paperialan väkeä saatavissa. Nuoret ovat nopeasti oppineet tehtävänsä ja ovat mielestäni varsin tun-

nollisia työssään. Näin ollen ei ole miellyttävää, jos tehdas käy vajaalla teholla ja aiheuttaa epävarmuuden tunnetta. Olimme jo vaarassa menettää parhaita poikiamme”, kertoo Souan.

Konesalissa oli täysi vauhti päällä, kun kuvaajan kanssa ennätimme paikkoja katsomaan. Yleisilmeeltään tehdassali vaikutti samankaltaiselta kuin mikä tahansa paperitehdas. Lähempi

Calais'n tehtaan isännöitsijä on ranskalainen insinööri Jacques Souan (vas.). Tuotekehityksestä vastaa englantilainen tohtori W.R. Upton.

tarkastelu osoitti kuitenkin, että olemme sittenkin ranskalaisessa tehtaassa.

Tämä kävi ilmi mm. konosalin suurpiirteisestä siisteysasteesta, huolettomasti sätkää polttelevista veijareista, joiden touhukasta työrytmiä eivät kiusalliset kuulosuojaimet tai monenmoiset työsuojeluhärvelit tuntuneet häiritsevän: eivät ole pojat tottuneet sellaisiin. Emme lähteneet — isäntiemme ystävällisen vinkin johdosta — myöskään utelemaan minkälaista sosiaalitoimintaa, työterveydenhuoltoa tai kenties sisäistä tiedottamista tehtaalla harjoitetaan. Nämä asiat kun eivät samalla tavalla ole päivänpolttavia ranskalaisessa paperitehtaassa kuin meillä kotimaassa. □

● Painaja **Timo Koponen** Kymiyhtiön Kouvolan Kirjapainosta on valinnut itselleen mielenkiintoisen harrastuksen: laskuvarjohyppy.

● Innostus hyppäämiseen syntyi Laskuvarjojääkärikoulussa Utissa. Armeijassa hypättiin kuitenkin harvoin: 11 kuukauden aikana viitisentoista hyppyä.

● Aselajissa opitut taidot muuttuivat hiljalleen harrastukseksi. Parina armeijan jälkeisenä vuotena Timo hyppi harvoin, parikymmentä kertaa vuodessa. Vuonna 1975 Kymiyhtiön 100-vuotissäätiö myönsi ensimmäistä kertaa apurahan erikoiseen harrastukseen.

● Vuonna 1975 saatu ja tänä vuonna tullut toinen apuraha lisäsivät hyppymäärää. Toukokuussa 1978 Timo teki jo 160. hyppynsä.

Vaikka pudotusta on kaksi kilometriä maahantulo on kuin portailta astuisi

100-vuotissäätiön tuki on hyppääjälle tuiki tarpeellinen. Aloitteijat käyttävät yleensä kerhon varusteita, mutta pitemmälle edenneillä hyppääjillä on omat varusteet. Niiden hinta on noin 7 000 markkaa. Hyppymaksu määräytyy hyppykorkeuden mukaan, esimerkiksi 2000 metrin korkeudesta

hyppääminen maksaa 17 markkaa.

Mikä saa miehen kerran toisensa jälkeen kipuamaan koneeseen syöksyäksensä sieltä yhä kiihtyvällä vauhdilla maata kohden?

Timo Kopenen mielestä suurin viihätys on juuri vapaassa pudotuksessa, ennen laskuvarjon avaamista kiitävis-

sä sekunneissa.

Relatiivihypyissä eli usean hyppäjän yhtäaikaissa hypyissä tuona puolen minuutin aikana kuitenkin ehditään tehdä paljon: muodostaa monenlaisia kuvioita taivaalle — mukana on kirjapainomiehelle tuttu offset-kuvio — tarkkailla sekunti- ja korkeusmittareita, valmistautua varjon avaamiseen.

”Yksin hypättäessä ei vapaan pudotuksen aikana ole mitään erityistä mielessä”, sanoo Timo Koponen. ”Mittarin ja kellon tarkkaileminen vie suurimman osan ajasta.”

Kun oikealla kädellä sitten on tempaistu laskuvarjon kahvasta, viivähtää hetken mielessä: aukeaako varjo kunnolla?

Aina ei näin tapahdu, vaan punoksien selvittely vie hyppäjän huomion. Tarvittaessa käytetään jopa puukkoa sotkeutuneiden punoksien poistamiseen.

Kun varjo sitten on paukkuen avautunut, on aikaa katsella maisemia ja tähyillä maalipaikkaa. Aikaa ennen

Viereisellä sivulla: 159. hyppy alkaa (ylh.). Vapaata pudotusta, hypyn parasta vaihetta, on edessä puoli minuuttia.

Kahden kilometrin pudotuksesta on jäljellä parikymmentä metriä, maalipaikka on jalkojen alla, varjon takareuna toimii kohta siivекkeen tavoin ja hidastaa vajoamista. 159. hyppy on onnistunut (alla).

maahan tuloa on vielä muutama minuutti.

Timo Koposen käyttämällä pallovarjolla voidaan liikkua maanpinnan suuntaisesti lähes 20 kilometrin tuntivauhdilla. Vaativammalla patjavarjolla saattaa vaakanopeus nousta 40—50 kilometrin tuntinopeudesta aina 80

Timo Koposen käyttämä varjo on rakennettu 24 kaistaleesta (vas.). Kaistaleet viikataan numerojärjestyksessä päällekkäin. Työ on tehtävä huolella, riippuuhan siitä oma henki. Varjo on pakattu, valjaiden kiinnittäminen vaatii vielä muutaman akrobaattiliikkeen ja tarkistuksen (ylh.). Timo Koposen selässä on päävarjo ja etupuolessa pallean kohdalla varavarjo. Varavarjon päällä näkyvät sekunti- ja korkeusmittarit, puukkoa voidaan tarvita sotkeutuneiden punosten irrottamiseen.

Keskittyminen hyppyyn on alkanut, Timo Koponen, Rauno Härkönen ja Pekka Tuominen (alh. vas.) ovat matkalla koneeseen. Olo tuntuu mukavalta, mielessä käyvät vielä hypyn vaiheet. Hyppykorkeuteen matkataan pikkukoneella, josta on poistettu takaovi ja takaistuimet (alh. oik.).

kilometriin tunnissa. Vauhdin suuruus johtuu patjavarjon siipimäisistä ominaisuuksista.

Muutaman metrin korkeudella maasta käytetään varjoa taas siiven tavoin: jarrutetaan vetämällä varjon takaosa alemmaksi.

Maasta katsellen tuntuu hyppääjä tuossa vaiheessa jäävän paikalleen. Joskus vajoaminen voi todellisuudessa pysähtyäkin. Edellytyksenä on kuitenkin sopiva ilma ja sopiva ylöspäin suuntautuva ilmvirtaus.

Varjon ohjausliikkeet maalipaikan

yllä saavat putoamisnopeuden pieneksi: maahan koskettaminen vastaa hyppyä noin metrin korkeudelta, joskus jopa astumista portailta.

Koneessa ennen hyppyä on vilkas laskuvarjomies vaitelias. Hypyn vaiheita kerrataan mielessä. Kun sitten maahan ehtineeltä mieheltä kysyy tunnelmista, on vastaus sataprosenttisella varmuudella: erittäin mukavalta tuntuu.

Timo Koponen lisää tuohon: ”Ei hypyn aikana ainakaan muistele töitä.”

Reijo Virta □

● Oli käyty kovat työehtosopimusneuvottelut. Pääluottamusmies kertoi neuvottelujen tuloksista työntekijöille.

— Töissä tarvitsee sitten tästä lähtien käydä enää vain joka keskiviikko.

— Joka -keleen keskiviikkoko, pärähtää ääni työntekijöiden keskuudesta.

Kun Paperiliiton puheenjohtajaa **Veikko Ahtolaa**, 59, haastattelee, viilaa monen painavan puheenvuoron yhteyteen keventävä kasku tai tokaisu. Yllä yksi niistä.

Nuo tokaisut ovat muuttuneet lentäväksi lauseiksi työmarkkinamaailmassa. Ne ovat osaltaan auttaneet sopimukseen pääsyä monissa kovissa neuvotteluissa, joita Ahtolan 23-vuotisen puheenjohtajakauden aikana on käyty.

Paperiväki arvostaa puheenjohtajan työä. Parhaimmaksi saavutukseen Paperissa Ahtola itse nostaa työ-

"Kuusaan osasto 19 on rauhallisempi kuin Voikkaan 36"

ajan lyhenemisen 48 tunnista 36 tuntiin viikossa. Ahtola huomauttaa, että työaikakysymystä ei olisi saatu kuriin ilman tuhotonta ylitöiden määrää.

"Ollessani itse prässipoikana Rosenlewillä tehtiin ensiksi seitsemän yövuoroa. Kuudelta sunnuntaiaamuna alkoi koneen remontti.

Jos aikoi yhden aikaan päivällä liivistää pelaamaan jalkapalloa, niin työnjohtaja oli korvassa kiinni ja huomautti: 'äläs mee poika, tää on sataprosenttista'.

Silloin ajattelin, että kyllä vähemmälläkin työllä pitää tulla toimeen."

Tuohon aikaan myös Kymillä oli keskeytyvä käynti. Siten seitsemää yövuoroa saattoi seurata koneen korjaus sunnuntaina. Ahtola oli mukana työneuvostossa, kun päätettiin, että myös Kymillä voitiin siirtyä jatkuvaan käyntiin.

Ahtolan mukaan vapaa-aika on sellaista, jota työntekijöiden piirissä arvostetaan. "Sitä ei myöskään inflaatio syö."

Seuraavaksi pitäisi Ahtolan mielestä parantaa keskeytyvässä kolmivuorotyössä käyvien ja päivätyössä olevien asemaa.

Ahtola muistuttaa: Tämä on

● Veikko Ahtola on suunnannut tarmonsaa Paperiliiton johtamiseen, vaikuttanut voimakkaasti mm. liiton jäsenmäärän nostamiseen 18 500:sta yli 50 000:een. Työ yhden liiton hyväksi ei kuitenkaan ole ka-

ventanut näköpiiriä, mielipiteitä Ahtolalla on monilta elämän aloilta:

Teollisuusliittoperiaate: Kun tehdään vain yksi sopimus, niin silloin tehdas käy. Ryhmä kerrallaan ei saa hakea lisää palkkaa.

Rationalisointi: Vanhoja koneita ei pystytä kunnolla automatisoimaan. Aika paljon investoinneista kiinni. Hoidettava tarpeeksi aikaisin eikä yht'äkkiä.

● Paperiliiton linja tulevaisuudessa: Vaikea ennustaa. Seuraajani on toistakymmentä vuotta ollut työtoveri, tuntee työnantajapuolen edustajat, on ollut mukana kaikissa neuvotteluissa. Ei tätä yksi henkilö toisaalta johda.

● Neuvottelu: Avoin ja rehellinen pitää olla. Valheista käryää pian, luotto menee ja alkaa olla heikoilla.

Tulevan viisivuorojärjestelmän mahdollisia haittavaikutuksia ei Ahtola ole itselleen selvittänyt, toteaa kuitenkin ”poikien niitä liitossa pohtineen”.

Lomallakin toimintaa

Työajan lyhenemisestä on seurauksena pidentynyt vapaa-aika. Ahtola kertoo viettäneensä monet kesät Paperiliiton jäsenkunnan parissa mm. perhelomilla. ”Loma-asioista on tullut minulle itse asiassa pieni hobby. Liiton puitteissa touhuttiin Lomaliiton kautta, lisäksi olen Suomen ammattiliittojen lomajärjestön toiminnassa

mukana.”

Suomalaiskansallinen löhöloima on kuitenkin Ahtolalle kauhistus.

”Jonkun pitäisi aina olla organisoimassa jotakin touhua lomaviettopaikoissa. Itse en montaa minuuttia kestä paikallani, jos hiekalla makailen. Rupean vaikka pojantyttären kanssa tekemään hiekkakasoja.”

Kymiyhtiön erämaja- ja lomakylätoiminta saa Ahtolalta tunnustuksen, Verlaan järjestetty ohjattu vapaa-ajan vietto hyväksyvän pääannyökytyksen. ”Verlan seutu on kauneimpia paikkoja, missä olen käynyt.”

Sosiaalietuja maaseudulla

Runsaiden vesistöjen ja kauniin luonnon lisäksi on Kuusankosken tapaisilla maaseutupaikkakunnilla Ahtolan mukaan muitakin etuja puolellaan: Sosiaalinen toiminta on laajempaa kuin isoissa kaupungeissa toimivissa yhtiöissä.

”Minä ja liitto annamme Kymiyhtiön sosiaaliselle toiminnalle melkoisen arvon, viime aikoina tämä toiminta ei enää ole myöskään sitonut ihmistä yhtiöön.

Tonttien oston ja asuntotuotannon

ihmisten maailma

Paperiliiton johtaminen: Niin paljon hommia kuin yksi henkilö ehtii tehdä.

Politiikka: Ei siellä niin rehtejä ihmissuhteita synny kuin täällä työmarkkinajärjestöissä.

Neuvotteluajankohta: Aamupäiväneuvotteluista ei paljon mitään tule. Nykyään neuvotteluun 16:sta 21:een.

Neuvotteluperusteet: Työntantajilla ja -tekijöillä nykyään yhteiset selvittelyelimet.

Sopimukseen pyrkiminen: Aina ei voi ratkaista asiaa järkevästi, vaan on haettava sellainen ratkaisu, joka on lähellä totuutta eikä johda kohtuuttomuuksiin.

Juristien neuvottelutyyli: Kylmää ja virallista eikä sopimuk-

seen pyrkivääkään. ”Kun neuvotellaan sairaan lapsen hoito-ohjeista, ne pääsee kohta rippikoulusta, jos hengissä säilyy.”

Oman pojan ammatinvalinta: Mene vain Pärnäsen Heikin puotiikkiin, jos palkoista sovitte.

Perheen merkitys: Jos vaimo krapisee aina kotona, kun siellä harvoin käy, niin kyllä se vaikeaksi käy. Perheen vaikutus on suurempi kuin luullaankaan.

tukeminen on hyvä asia. Omakotiasutus luo viihtyisyyttä ja varmuutta; jos käydään vuorotöissä, on se myös kaikkein rauhällisin tapa asua.”

Ahtola muistelee vanhan ystävänsä Yhtyneiden **Juuso Waldenin** aloittaneen ’markan tonttien’ myymisen Myllykoskella ja kertoo itse monasti seuranneensa sivusta paperimiesten asunnon hankkimispuuhia.

”Olen tuntenut monta perhettä, jotka eivät aluksi ole olleet halukkaita ottamaan riskiä rakentaakseen itselleen talon yhtiön tarjoamilla ehdoilla. Otettuaan sitten kuitenkin riskin ovat monet heistä voineet todeta päässeensä tyydyttävästi jaloilleen mm. inflaation seurauksena.”

Sosiaalista toimintaa ei Ahtolan mukaan aina huomata. Kymiyhtiön toiminta on kuitenkin pantu merkille. ”Ehkä Kymillä ollaan sosiaalisessa toiminnassa keula-asemissa. Toisaalta kaupunkipaikoissa ei sosiaalitoimintaa ole mahdollista kehittää yhtä pitkälle kuin maaseudulla”, sanoo Ahtola.

Talon henki on tärkeä

Palkkaneuvottelujen kova kävijä Ahtola myöntää, että raha ei toki työsuhteissa aina ratkaise, vaikka se melkoinen tekijä onkin. Joskus talon henki ja kohtelu on myös tärkeää.

Ensimmäiset kosketukset Kymiin eivät Ahtolalle järin hyvää kuvaa yhtiöstä antaneet.

”Olimme työnantajaliiton silloisen puheenjohtajan **Päiviö Hetemäen** kanssa olleet neuvottelemassa tuotantopalkkioiden tulkinnasta Voikkaalla koko päivän, emmekä olleet päässeet yhteisymmärrykseen”, kertoo Ahtola.

”Kuulimme, että Kymin puolelle oli koneille tullut väliprassejä. Neuvotte-

lujen päätyttyä halusin poiketa katsomaan niitä. Vastaavia laitteita oli tullut muuallekin ja ne vaikeuttivat kuulemma työskentelyä.

Olimme neljää minuuttia vaille 16 tehtaan portin takana Hetemäen kanssa. Sisälle emme kuitenkaan portista päässeet, koska vartijoille oli tullut sellainen määräys.

Päiviö jo vähän hikeentyi, koska olimme odottaneet tekevämme vain läpikäynnin ja aioimme sen jälkeen jatkaa matkaa.

Konttorin kautta olisi tehtaalle tietysti päässyt. Kello oli kuitenkin jo siksi paljon, ettemme halunneet lähteä kiertämään. Lopuksi pääsimme portistakin sisälle.”

Episodi sai myös jatkoa:

”Kun tätäkin kysymystä sitten selvitettiin myöhemmin kävi ilmi, että kaikki muut osastot olivat Veikon vallin kannalla, mutta Kymin osasto 19 pisti hanttiin. Se oli sitä mieltä, että pitäisi valita toinen **Veikko Kaljunen**, joka oli kuusankoskelainen.

Kävi myös ilmi, että kun Hetemäki valittiin työnantajaliiton toimitusjohtajaksi, Kymiyhtiö ei ollut aivan hänen kannallaan. Olimme siis tavallaan kohtalotovereita.”

Ahtola muistelee Kymiyhtiössä olleen vaikeuksia varsinkin ay-liikkeen hajanaisuuden sekä SAJ:n ja rinnakkaisliittojen aikana. ”Silloin ammattiosaston johto suurimmalta osaltaan erosi Paperiliitosta ja perusti rinnakkaisjärjestön. Meille ei jäänyt koulutettuja henkilöitä Kuusankoskelle.”

Ahtola huomauttaa, että pääluottamusmiehille on tärkeää olla pitkään toimissaan.

”Halisenkin kauden alkuvaiheessa ei meinattu sopeutua. Määrättyjen tapausten jälkeen sitten aloitettiin alalisempi neuvottelu ja keskustelu Pentinkin kanssa. ’Pitkän ja vaalean’ loppukausi olikin sitten jo helpompi, kun oli saatu ote työhön. Jäsenistö luotti toisaalta siihen, että mies tiesi asiat.”

Kokonaisuudessaan on osasto 19 Ahtolan mielestä Voikkaan osasto rauhallisempi. Tasavertaisen neuvottelutyylin löytämiseen on toisaalta eri yhtiöissä kulunut eri pituinen aika.

”Ehkä Kymissä oli totuttu hoitamaan asioita omalla tavalla. Myös johto oli vielä 1950-luvulla aika vanhoillinen.”

Hyvää arvosanaa ei työsuhteasioi-

den hoidosta Ahtola vieläkin Kymille anna, tyydyttävän kuitenkin.

”Yhtiön piirissä on avointa yhteistyötä, informoidaan ja keskustellaan. Kun pääluottamusmies tietää asioita, hänen asemansa vahvistuu.”

Kiitosta Ahtolalta saa tarpeellisten valtuuksien antaminen työsuhteasioiden hoitajille: ”Niin **Brotheruksella** kuin **Mäkelälläkin** on ollut melkoiset valtuudet neuvotteluissa. Ei ole aina tarvinnut mennä pokkaamaan ja kysymään, että saakos tämän asian hoitaa.”

Käytännön miehenä Ahtola ei ole tullut ajatelleeksi minkälainen pitäisi vastapuolen organisaation työsuhteasioissa olla. Sen sijaan ihmissuhteen hän sanoo em. valtuuksien ohella vahvasti vaikuttavan asioiden hoitoon.

”Tää on ihmisten maailma.”

Lamakausi on hoidettu hyvin

Lama-aikana Ahtola on joutunut neuvottelemaan useasti myös irtisanomisista ja lomautuksista. Harvalla yhtiöllä on näissä asioissa enää puhtaata paperia. ”Kymiyhtiö on hoitanut lamakauden hyvin. Yhtiöiden pitäisi olla niin vakavaraisia, etteivät ne pienestä horju, jos lamakausia tulee.”

Kymin kansainvälistymistä on usein arvosteltu työntekijäpuolella. Ammattiyhdistysveteraani Ahtola kertoo, että työntekijäpuolellakaan ei ole täysin pystytty selvittämään kuinka laajaa ja missä päin maailmaa kansainvälistä toimintaa pitäisi olla. Joka tapauksessa sitä tarvitaan.

”Eräät sijoitukset me ymmärrämme. Esimerkiksi särkejä ei kannata kuljettaa kauas, sama kannattavuuskysymys tulee varmasti esille pitämälle jalostetuissa laaduissa.

Kansainvälistä toimintaa pitää olla myös palvelun vuoksi. Paperin ostajan pitää joskus voida hoitaa asia puhelinsoitolla. Toisaalta paperi-insinööri saattaa valitusta selvitellessä heti huomata, että vika on jossakin muualla kuin paperissa.

Kuitenkin olen ulkomaisen toiminnan suhteen aika varovainen”, sanoo Veikko Ahtola. □

Teksti: Reijo Virta

Kuvat: LK-Studio/Esko Keski-oja

75 vuoden aikana 436 000 tonnia paperia Voikkaan "neloselta"

Pauli Bergström/pf-studio Helsinki

- Hidas mutta varma. Näillä sanoilla voidaan luonnehtia Kymi-yhtiön vanhinta lähes alkuperäisenä säilynyttä paperikonetta, Voikkaan 'nelosta' eli virallisesti PK 14:ää.
- Hitaaksi konetta voi sanoa, sillä tämä Banning & Setzin vuonna 1903 toimittama kone valmistaa tälläkin hetkellä pakkakäärettä 28 metrin minuuttivauhdilla. Paljoa enempää ei vauhtia ollut vuosisadan alkupuoliskollakaan, silloin kun valmistusohjelmaan kuuluivat parempilaatuiset kirjoitus- ja sanomalehtipaperit.

Kone itsessään on lähes kokonaan vuosisadan alun asussaan. Sen sijaan massan valmistus on muuttunut moneen kertaan — kuten myös raaka-aineet.

”Kun itse tulin Voikkaalle työhön käytti nelonen raaka-aineenaan sellutehtaiden jäteselluloosaa ja puuhio-

mon tikkumassaa”, sanoo Jämsänkoskelta Kymi-yhtiön palvelukseen vuonna 1925 tullut Antti Ahlroth, 80.

PK 14:n raaka-aineena on aikojen saatossa käytetty myös hylsy- ja pakkakäärejäteitä, sellutehtailta saatua oksamassaa ym. Nyt massa on parempaa kuin pitkään aikaan, sillä Kuu-

sanniemen sulfaattisellutehtaan laajennuksen valmistuttua myös sopivan laatuinen jätesellu lisääntyi.

Hollantereista pulppereihin

Alkujaan koneen tarvitsema massa valmistettiin hollantereissa. Ennen

hollanterin terien väliin joutumista massa esikäsiteltiin valtavissa 'kuulis- sa', joissa mm. jäiset sellupaalit veden ja höyryn ansiosta muuttuivat pehmeämmiksi.

Hollanterista massa johdettiin konekyyppiin.

Kyypistä massa laskeutui omalla painollaan sekoituspumppuun ja siitä edelleen viiralle.

Massan tuloa viiralle säädeltiin alku- aikoina alkeellisesti: massan tuloauk-

"Minun aikani oli taistelemista saada Mullen-kokeen arvo 70:een, nyt parem- malla massalla saadaan arvoksi vängällä 80", toteaa Vilhelm Suomi.

kojen edessä oli puulistat, "linjaalit", joita laskemalla tai nostamalla voitiin massan määrää ja veden pintaa sää- dellä.

Sittemmin massan syöttöä ohjattiin kahden peltisen säätäjän avulla, massa laskeutui viiralle kuparilevyn päältä. Vasta nykyisen perälaatikkojärjestel- män tultua käyttöön voitiin peltisistä säätimistä luopua.

Massa koneille yhdestä paikasta

Massan pumppausjärjestelmä ko- neelle muutettiin Antti Ahlrothin mu- kaan teknillinen johtaja **T.Z. Wiklundin** aikaan: "Kaikkien paperia val- mistavien koneiden massapumput si- joitettiin silloin 'seiskan' alakertaan. Siitä lähtien massa myös värjättiin täällä samassa paikassa eikä kuten ai- kaisemmin hollantereilla." Hylsypa- perin ja pakkakääreen teossa tarvitta- va massa valmistettiin edelleen hol- lantereissa.

Uno Heimonen, 72, PK 14:lle jo vuonna 1921 vain 14-vuotiaana työ- hön tullut koneenhoitaja, muistaa isänsä värjänneen hollanterilla mas- saa: "Isä oli työssä ollessaan värimies

ja itsekin opin tarkkaan sanomaan, milloin massan väri muuttuu. Näin ei tullut hukkapaperia."

Ahlroth muistelee hollantereista luo- vutun "samassa hötäkässä" kun PK 16 ja 17 valmistuivat. "Kuulien ja hollanterien käyttöä kuitenkin jatketi- in 14:llä vielä pitempään kuin muilla koneilla."

1950-luvulla sitten rakennettiin nyt käytössä olevat pulpperit em. kuulien paikalle. Nykyään massa käsitellään myös pyörrepuhdistimella ja Jordan- myllyissä, ennen kuin se joutuu vii- ralle.

Rakkorulla oli käytössä

Alkuaikoina massa joutui sekoitus- pumpun jälkeen kulkemaan vielä kol- men tärstäjällä varustetun sihdin lä- vitse ennen viiralle tuloa.

"Paperin siirtoa viiralta puristus- osaan helpotettiin ennen ns. rakkorul- lan avulla, koska paperin tuli siirtyä ensimmäiselle puristushuovalle tasai-

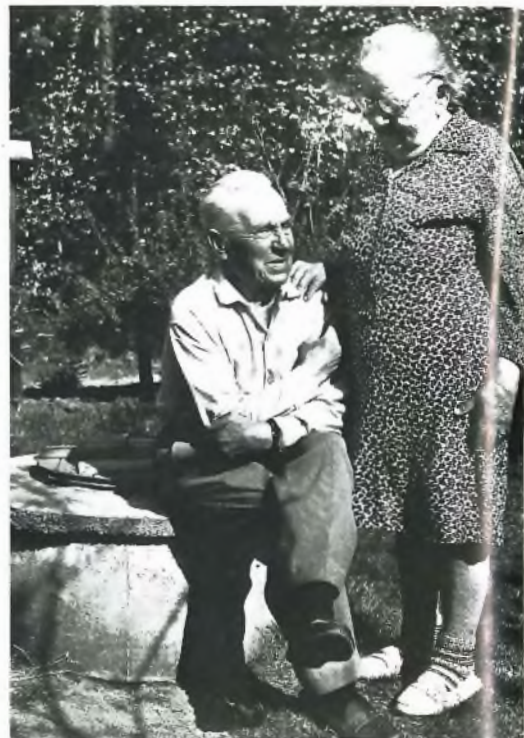

Uno Heimonen tuli PK 14:lle työhön 14- vuotiaana, rippikoulun hän kävi työn ohessa. Nelosen silloinen miehistö auttoi Heimosta rahallisesti rippipuvun kankaan ostossa.

senä. Ennen mansonkitelaa oli käy- tössä myös imulaatikkoja, joiden määrää lisättiin jossakin vaiheessa kolmesta viiteen", sanoo Ahlroth.

PK 14:n mansonki on viiraosaan si- sälyvä, sukaksi huopautetulla villalla päällystetty tela. Nykyaikaisessa ko- neessa sen korvaa rei'itetty imutela.

"Sukan pujottaminen oli kovaa työtä", sanoo PK 14:n koneenhoitaja- na 1950-luvulla ollut **Vilhelm Suomi**, 70. "Sukkaa varitettiin eli valettiin monella saavillisella kuumaa vettä sil- loin, kun sitä kiristettiin telalle. Varit- tamisen jälkeen mansonkin päälle

Antti Ahlrothin Hilma-rouva työskenteli sota-aikana sekä kuulalla että rotatsuuni- koneella apunaisena. Antti Ahlroth ehti palvella Kymiyhtiötä 38 vuotta ennen siir- tymistään eläkkeelle vuonna 1963.

johdettiin 'riiprööri' eli kylmää vettä vuotava suihkuputki."

Ennen telalle laittoa mansonki ve- nytetään sopivan mittaiseksi erityis- sessä venytyslaitteessa.

"Joskus käytettiin sukan paikalleen asettamisessa hyväksi kiiloja", muis- telee Suomi.

Väliprässi pois — silinterit tilalle

Kuivatusosaltaan kone on muuttu- nut vain vähän. Kaksitoista ensim- mäistä silinteriä on alkuperäisiä. Kol- mannen kuivatusryhmän edessä ollut ns. väliprässi kuitenkin korvattiin 1930-luvulla tavallisilla kuivatussilin- tereillä.

Muutosta edeltäneenä aikana pape- rirata ennen kalanterille tuloa kiersi väliprässin ja sitä seuranneen alisen silinterin eli kuivaussilinterin kautta kalantereille. Väliprässin kohdalla oli koneessa radan vientiä ja huoltotöitä varten laudoista tehty hoitotaso.

Samalla kun kuivatusryhmää kasva- tettiin asentamalla väliprässin tilalle kolme kuivatussilinteriä, tehostettiin myös kalanterointia lisäämällä kaksi

kalanteritela. Myöhemmin kalanteritelojen lukumäärä on noussut yhdeksään.

Muutostöiden vuoksi kalanteria jouduttiin siirtämään 'rotatsuunikoneeseen' eli pituusleikkuriin päin.

Ennen 'rotatsuunikoneelle' siirtoa jouduttiin paperi ajamaan vielä karvauskoneen lävitse. Karvauskoneella paperista poistettiin risat ja epäpuhtaudet, joita massan epätäydellinen puhdistaminen oli aiheuttanut.

Vian ilmaantuessa paperiin tehtiin 'karvi'. Kun huono osa oli toisella karvilla poistettu, liitettiin paperin päät toisiinsa silitysraudalla kuumentulla liimanauhalla.

Karvauskone on PK 14:n yhteydessä edelleenkin, entiseen tehtäväänsä sitä kuitenkin tarvitaan vain harvoin. Sen sijaan sitä tarvitaan korvaamaan koneesta puuttuva poperullain, ts. siirtämään paperi koneen kiinteältä telalta irtonaiselle telalle.

Moottorin paikka muutettu

Kaksi- ja kolmikymmenluvulla paperi karvattiin puisille teloille, jotka oli molemmista päistään vahvistettu rautaheloilla. Myöhemminkin puuteloja jouduttiin käyttämään, mutta vasta kun tuli 'tampuurintarves'.

PK 14 on koko käyntinsä ajan saa-

nut voimansa koko koneen pituiselta valta-akselilta. Valta-akselia käyttävä moottori ei kuitenkaan aina ole ollut nykyisellä paikallaan kuivassa päässä.

"Ennen sotia moottori oli märässä päässä, omassa kopissaan seinän takana. Seinässä olevasta reiästä johdettiin remmi valta-akselille", sanoo Antti Ahlroth.

Ennen sanomalehteäkin — nyt pakkakäärettä

1930-luvulle saakka 'nelonen' valmisti kolmenlaista paperia: hylsypaperia, pakkakäärettä ja sanomalehtipaperia. Ensimmäisen vuoden tuotanto oli 2 000 tonnia, 'Mitsin' lakko, suurlakko ja suuri tulipalo vuonna 1906 vaikeuttivat varmasti tuotantoa seuraavina vuosina.

Tuotantoennätyksensä kone saavutti vuonna 1935, paperia valmistui tuolloin 9 252 tonnia. Yhteensä on paperia syntynyt noin 440 000 tonnia 75 vuoden aikana, siis naapurissa sijaitsevan PK 18:n vajaan neljän vuoden tuotanto.

Sanomalehtipaperin valmistusnopeus saattoi parhaimmillaan nousta sataankin metriin minuutissa. Pakkakäärettä ajettiin alkuaikoina 12—30 metriä minuutissa. Hylsypahvi piti saada muita kuivemmaksi, siksi sitä

ajettiin vain 8—10 metrin minuuttivauhdilla.

Koneen ajamasta paperista saatettiin tehdä myös lanssattua eli kiilloitettua paperia. Kiilloituskalanterit sijaitsivat nykyisessä paperitehtaan konttorissa.

Prässipoika poistunut

PK 14:n miehistö on pysynyt lähes saman suuruisena koko kuluneen vuosisadan ajan. Prässipoika, joka ennen paperin ajon aikana oli koneenhoitajan apulaisena märässä päässä huolehtien siitä, että 'viltit ja tuuki' pysyivät päällä, on kuitenkin hävinnyt koneen miehistöstä.

Sota-aikana koneella oli myös runsaasti naisia työssä. Vilhelm Suomen puoliso työskenteli em. kuulalla sota-aikana, Antti Ahlrothin Hilma-vaimo kuulan lisäksi myös 'rotatsuunikoneella' apunaisena.

Sota-ajan materiaalipula teetti apumiehelle lisätöitä: remonteissa piti olla mukana, lisäksi apumiehen tehtäviin kuului silinteriylltien katketessa nostaa paperiradan pää koneen alta silinterimiehelle. Kun silinterihuopia sodan päätyttyä jälleen saatiin, ei 'rotatsuunikoneen' apumiestä enää tarvittu koneella. □

Reijo Virta

Nämä miehet käyttävät 75-vuotiasta konevanhusta tänä vuonna. Vas:lta rullamies Juha Laatonen, trukkimies Urpo Huuskonen, silinterimies Kauko Luukkonen, pituusleikkurin apumies Pekka Heikkilä, pulpperimies Väinö Lehtonen, koneenhoitaja Leevi Lehtinen ja pituusleikkurin hoitaja Hannu Grönvall.

Tähteen ala-asteen oppilaat kirjoittivat Kymiyhtiöstä

Opettajat valitsivat kolmetoista toimituksen ehdottamista 53:sta aiheesta, joten valinnan varaa oli. Suosituin aihe oli Yrjö Yhtiöläinen lähtee kesälomalle, josta kirjoitti 29 oppilasta. Seuraavina Kesäaamu yhtiön erämajalla/Verlassa 23, Laulu Kymiyhtiölle 10, Kiipeän tehtaan korkeaan piippuun 7, Jos paperia ei olisi 7, Tehtaan pilli soi 7, Isä/äiti toi kotiin paperirullan 5, Aamuhieräys: isä/äiti lähtee työhön Kymiyhtiöön 5, Tehdas, joki ja veneretki 4, Minusta tulee kerran pomo 4, Perhe-elämää vuorotyön rytmissä 3, Katselin tehtaan aidan takaa, näin pelkkää tiiliseinää 3 sekä Tänne mä jään, yhtiön hommiin 1.

Kirjoitukset arvioitiin toimituksessa sekä kahden opettajan, **Anna-Maria Teinilän** ja **Annaliisa Salpaki-**ven toimesta. Arvioinnin perusteella valittiin kirjoittajista 45 oppilasta, joille järjestettiin palkintoretki Verlaan. Retkeläisille oli siellä järjestetty mm. museossa ja taidenäyttelyssä käynti, filmiesityksiä, kilpailuja, paloautoajelua ja muuta viihdykettä. Retken järjestelystä vastasivat kesätoimitaja **Päivi Repo** ja museo-opas **Ilkka Korpi**.

Julkaisemme lehtemme tässä numerossa muutamia näytteitä koululaisten kirjoituksista ja mahdollisesti myöhemmin vielä lisää. Tässä yhteydessä haluamme lähettää sydämelliset kiitokset koulutoimistolle ja opettajille, jotka suhtautuivat myönteisesti asiaamme. Ja erittäin lämpimät kiitokset nuorille kirjoittajille. Kaikki runot ja kirjoitukset ovat kerrassaan valloittavia. Kirjoituksista saa käsityksen, että aiheisiin on todella paneuduttu. Mainittakoon, että kirjoituksia ei arvosteltu paremmuusjärjestykseen, vaan niistä valittiin kiintoisimpia julkaistavaksi. Otsikointi on toimituksen.

● Kymiyhtiö-lehden toimitus järjesti toukokuussa yhdessä Kuusankosken kaupungin koulutoimiston kanssa kirjoituskilpailun, johon osallistui Tähteen ala-asteen koululaisia kaikkiaan 106. Kirjoittajat olivat iältään 9—13-vuotiaita. Kirjoituksia tuli kaikkiaan 108, koska kaksi koululaista kirjoitti kahdesta aiheesta. Tyttöjen kirjoituksia oli 61 ja poikien 47.

Lasten suusta totuus

Minusta tulee kerran pomo

Minä olen Ari Junnonen. Olen kolmentoista vanha. Käyn Tähteen koulun kuudetta a-luokkaa. Minä olen päättänyt, että aion Kymin Osakeyhtiön pomoksi. Ostaisin ympäri maailmaa sisaryhtiöitä. Sitten ostaisin itseleni mustan Cadillacin, missä on tummat lasit. Ja vuokraisin myös kuskia. Ja siihen autoon baarikaappi ja jääkaappi ja vielä väritelevisio. Niin voisin edustaa Kymiyhtiötä maailman maineeseen.

Koneet käy ja paperia tulee. Isot tukkiautot vievät puuta suuret ylikuor-

mat. Porttien ovet eivät ehdi edes sulkeutua.

Laajentaisin toimistoa. Ovessa lukisi Kymiyhtiön pääjohtaja ja sisällä olisi kuin missäkin olohuoneessa: iso nahkainen tuoli, joka olisi niin pehmeä, että siihen ihan hukkuisi, ja kaksi ja puoli metriä oleva pöytä ja iso katokruunu ja sitten valtava kirjahylly, jossa säilytettäisiin yhtiön alkuperäistiedot johtajista, sihteereistä ja työntekijöistä, siivoojista ja joka ainoasta henkilöstä.

Perustaisin myös työntekijöille ulkomaille virkistysmahdollisuuksia, ajan mittaan myös oman lentoyhtiön. Sen nimeksi voisi laittaa esim. Kymi Aires ja komeudeksi voisi pistää Jumbojet 747. Ja itse yhtiö senkun vain paisuisi kuin pullataikina.

Järjestäisin työntekijöiden palkat sopiviksi, ettei tulisi riitaa. Kaikki työntekijät, jotka asuvat kaukana, menisi linja-auto hakemaan kotiportille saakka. Sitten voisi tulla sanomaan kuskille, jos on kipeä. Eikä sitten kukaan voisi lintsata, jos edellisenä päivänä on tullut juhlistua ja otettua vähän liikaa. Sitten siinä autossa voisi olla vaikka lääkäri, joka voisi todeta, että on todella sairas. Jos on vaikka krapula, niin lääkäri sanoisi: "Töihin vain siitä, eikä lintsata töistä!"

Sellaista se olisi, jos olisin pomo.

A.J. 13 v.

Elämyksiä erämajalla

Olin viime toukokuussa äidin ja mummon kanssa erämajalla. Se maja oli iso ja hyväkuntoinen. Siellä heitin 'talviturkin'. Vesi oli kylmää, kun pulahdin siihen. Mutta kun olin vähän aikaa uinut, niin vesi oli, tai ainakin tuntui, ihanan lämpimältä.

Näin siellä yhden pienen käärmeen-

poikasen. Äitini näki ison kyyn, mutta se ei pistänyt häntä, koska äiti ei hätyyttänyt sitä.

Minusta siellä oli hauskaa. Sai uida niin paljon kuin halusi. Se oli ihana elämys.

Nimim. Tyttönen Sisä-Suomesta 10 v.

Paloautolla ajelua, elokuvien katselua ja Verlaan ympäristöineen tutustumista oli ohjelmassa 24.5., kun 45 Tähteen koulun Kymiyhtiö-aiheisen aineen kirjoittanutta oppilasta kävi retkellä Verlassa. Päivän aikana ehdittiin myös uida, pelata pallopelejä ja käydä tehdasmuseossa.

Aamuherätys!

Illalla on kello vedetty ja laitettu soittamaan aamuksi, ja se soi siinä kuuden paikkeilla. Äiti herää ensiksi ja lähtee alakertaan ja laittaa radion auki. Hän kuuntelee uutiset ja säätiedotuksen. Siinä samalla hän keittää kahvin ja puuron sekä huutelee isälle herätyksen. Isä pukee päälle ja lähtee alakertaan syömään ja juomaan. Äiti kysyy: "Tuletko aamiaistauolla kotiin syömään vai laitanko sinulle eväät?" Siinä aamupalaa nauttiessaan juttelevat he päivän tärkeimmät asiat ja tehtävät. Jos lehti on kerennyt tulla jo ennenkuin isä lähtee, niin hän lueskelee sitä. Sitten kellon viisarit näyttävät viittätoista minuuttia vaille seitsemän. Isä lähtee töihin ja seitsemältä se arkinen aherrus alkaa.

Nimim. PN & PN 10 v.

Se päivä koitti kerran

Olen yhdeksänvuotias poika. Nimeni on Petri. Olen muutaman kerran mennyt tehtaan vierestä aivan aidan takaa ja katsellut tehtaalle päin. Mutta en ole nähnyt kuin pelkkää tiiliseinää. Mielessäni olen ajatellut, minkälaisista tuollakin olisi käydä. Sitten se aika kerran koitti, että pääsin katsomaan Kuusanniemen tehdasta. Kymiyhtiö oli järjestänyt omaisten päivän. Silloin pääsin isän kanssa tehtaalle. Kyllä oli kauhea ja haiseva paikka. Minua pelotti monessa paikassa, kun siellä oli niin kauhea meteli ja kaikenlaisia koneita. Isä selosti monta eri osastoa ja mainitsi, että kaikki selluloosatehtaat ovat haisevia.

Nimim. Omena 9 v.

Laulu Kymiyhtiölle

Hei, mikä se nyt on,
joka sijaitsee Kymen läänissä,
niitä kolme omi vain ja suurtakin,
siellä töissä tuhansia henkiä.
Arvoituksen tuon heti ratkaisen.
Sehän onkin vain Kymiyhtiö.
Kiitos sulle kukkasin ja runsain niin,
kiitos sulle olostas'
täss' Suomen maass'.
Kymiyhtiö, Kymi Kymmene,
kutsu miksi vaan,
samaa tarkoittaa
kolme eri sanaa, sanaa.
Kolme kertaa oot
nimes muuttanut.
Kunhan näkö pysyy, pysyy.
Näin se kuuluu:
Kymin Osakeyhtiö,
pelkkä Kymiyhtiö, Kymi Kymmene.
Ilman sua ei mistään mitään tulisi.
Paperi loppuisi, loppuisi.
Kymiyhtiö, Kymi Kymmene,
sut tuntee vaan koko maailma.
Sinne paperia viet ajoneuvoilllas'.
Paljon sulle maksetaan tuotteistas'.
Kymiyhtiö, Kymi Kymmene.
Tehtaat sijaitsevat
näillä paikoilla, paikoilla:
Kymintehtaalla, Kuusankoskella,
Voikkaalla.
Voikkaan tehdas nuorin on,
Voikkaan tehdas nuorin on,
se totta on.
Se rakennettiin vasta
25 vuotta jälkeenpäin, jälkeenpäin.
Kymiyhtiö, Kymi Kymmene,
sut tuntee vaan koko maailma.
Sinne paperia viet ajoneuvoilllas'.
Paljon sulle maksetaan tuotteistas'.
Kymiyhtiö, Kymi Kymmene.

(Sävel on Abba-yhtyeen uusimman laulun, jonka nimi on "Take a chance on me").

Nimim. Koira-fani -66, 11 v.

Jos paperia ei olisi

Mitä jos paperia ei olisi? Millä pyyhkisimme peppumme? Miten opiskelisisimme? Mihin piirtäisimme? Siinäpä paljon kysymyksiä. Jos paperia ei olisi, eläisimme kuin Retulehdessä Kiviset ja Soraset. Koulussakin olisi varmasti rihvelitauluja tai kivi kirjoja. Kymiyhtiön nimikin voisi olla Kymi Oy Kivi. Mutta onneksi on paperia ja siinä ainakin on Kymiyhtiö vähän auttanut. Kiitos siitä. Kiitos myös siitä, että Kymiyhtiö on työllistänyt melkein koko Kuusankosken. Nimim. Polle 11v.

Luonto herää kesäaamuna

Herään Verlan lomakylässä. Aamu on kaunis. Aurinko nousee metsän takaa. Järven vesi kiiltää aamuaurin-gon paisteessa. On rauhallista. Pieni tuulenvire käy. Sen kuuluu metsän kohisevissa puissa. Pienet eläimet, oravat, hiiret ja linnut puikkelehtivat metsässä. Joku aamusoutelija soutaa innoissaan järvenselällä. Koski pauhaa koko ajan. Oravat keräävät käpyjä ja terhoja ruoakseen. Linnut lentävät puista puihin etsimässä risuja pesänsä. Kalat uivat parvina järvässä. Jotkut hakevat verkkoja. Monet menevät aamupalalle. Vuorella kiipeilee joku. Taidan lähteä minäkin kiipeämään vuorelle. Sieltä näkee maisemia

hyvin. Männyt ovat korkeita. Kaste peittää vielä sammaleen ja ruohot ja puiden rungot. Yöllä on tainnut sataa vettä, koska maaperä on aivan vetinen. Kun olen tullut vuorelta, lähdän soutelemaan. Soudan Ison-Kamposen toiseen päähän ja takaisin. Sitten lähdän yläjärvelle. Teen siellä kaarnaveneitä. Kun tulen, niin on varmasti jo keskipäivä ja päiväsyönnin aika, mutta en mene vielä syömään. Käyn vielä tehdasmuseon luona olevassa rannassa. Katson siellä, miten tukki-vaunu tuo tukkeja. Sitten vasta menen syömään. Sellainen on minun kesäaamuni Verlassa.

Nimim. Sälli 10 v.

Vuorotyöläisen perhe-elämää

Kevät tulee, linnut laulavat ja monen tekee mieli ulos tuulettumaan. Eräänä kauniina viikonloppuna päätimme lähteä retkelle luontoon, mutta kun isä oli iltalöydyksissä, matkasta ei tullut mitään.

Kuukauden kuluttua saimme kutsun äidin työkaverin häihin. Ensin olimme lähteä sinne, mutta äiti muisti katsoa isän seemataulukkoa ja huomasi, että hänellä on yölöysi ja meitä kiukutti, kun emme päässeet häihin.

Yleensä yölöysin aikana pitää hiippailla kuin joulutonttu, ettei herätä nukkuvaa isää. Välillä, kun on ilo oikein ylimmillään, joku karjaisee: "Olkaa hiljaa! Iskä nukkuu!" Jotenka meidän pitää lopettaa, vaikka olisi kuinka hauskaa.

Kahdeksan vuotta sitten, kun vielä asuimme Aronpellolla, asuimme kakikerroksisessa talossa, jossa oli kuusi perhettä. Jokaisen perheen pää oli Kymiyhtiöllä töissä ja jokainen oli eri löydyksissä, joten piti omassa asunnossa hiippailla sukkasillaan. Jos olisi ollut kenkät jalassa, niin se olisi kuulunut naapuriin, koska siellä oli niin ohuet seinät.

Eräänä päivänä, kun olimme kaikki kotosalla kolmen aikaan iltapäivällä, kävi eteisen ovi ja eteisestä hävisi kymmenen vuotta vanha ulsteri, tikkitakki ja kaksi rahapussia, joissa oli yhteensä viisi markkaa. Sisällä kaikki luulivat, että naapurin setä meni ruokakaapille. Pari päivää myöhemmin setäni Rauni oli meillä yötä. Nukkumaan käydessään hän huusi yläkerrasta: "Olkaa hiljaa, kun naapuri syö näkkileipää!"

H.M. 12 v.

Tehtaan pilli soi

Astun sisään suureen halliin, jossa on paljon koneita. Miehiä ahertaa koneiden kimpussa päällään rasvaiset haalarit. Aloitan työni. Asetun suuren lipeätynnyrin vierelle ja otan kiinni sen alareunoista. Tempaisen sen ylös. Kannan tynnyrin suuren säiliön kuppelelle ja avaan säiliön tulpan. Kohotan tynnyrin ja kallistan sitä hiukan. Mustaa tököttiä alkaa valua tynnyrin päällä olevasta reiästä kohti säiliön kantaa. Lipeä valuu säiliöön ja lyön lutko kiinni.

Samaan aikaan jossain kauempana tehtaan uumenissa kävelee mies kohti koneiden ohjaushuonetta. Mies ojentaa sormensa kohti punaista nappia, sormi koskettaa ja painaa nappulaa. Korvia vihlova ulina täyttää koko Kuusankosken.

Työläiset alkavat valua kohti suihkuhuonetta ja saunaa. Vesi lorisee. Puheensorina täyttää käytävät ja joka paikan. Nyt tulevat ulos jo ensimmäiset työläiset. He kävelevät kohti porttia, jossa on televisio-ohjaus. Osa heistä kävelee parkkipaikalle ja hyppää autoon, osa taas lähtee mopolla tai polkupyörällä. Löysinvaihto on tapahtunut.

Kaduillakin huomaa, että kello on tullut neljä. Kaupat alkavat täytyä asiakkaita vähän neljän jälkeen. Tili-päivinä alkavat pankitkin täytyä. Neljän työläiset tulevat. He valtaavat joka paikan, kadut ja liikkeet.

K.R. 12 v.

Turvallisuutta sukupolvesta toiseen

Meille sana paperirulla tuo mieleen turvallisuuden tunnetta. Elettiin vuotta 1968. Olin silloin kaksivuotias. Veljeni oli viisi vuotta ja siskoni kymmenen vuotta. Meidän isä kuoli yllättäen hänen ollessaan kesälomalla. Äitini jäi siis leskeksi. Niin kultainen oli Kymiyhtiö, että järjesti äidilleni heti työpaikan, että ei tarvinnut enää muun surun keskellä surra työpaikkaa.

Vaikka nyt on lama, pyrkii Kymiyhtiö pitämään kaikki työntekijänsä työssä. Meidän suvussa on jo neljäs sukupolvi menossa. Myös mummoni pääsi Kymille töihin, kun hän jäi leskeksi. Siskoni palvelee myös Kymiyhtiötä. Ilman Kymiyhtiötä meillä ei olisi omaa taloa eikä paljon muutakaan. Kymiyhtiö on meidän perheelle tärkeä paikka.

Nimim. Apollo -66, 12 v.

Me kymiyhtiöläiset

Me kymiyhtiöläiset reippaita miehiä oomme. Me täällä leipämme ansaitsemme. On viisas tää meidän pomomme. Me puolustamme mainetta maamme. Ilman Kymijokeamme ei ois tehdastamme. Siks' juuri iloitsenkin, kun täällä asun ja saan täyttää masun.

Nimim. Ahti 10 v.

Kohtalokkaa uimahousut

Oli kaunis kesäpäivä. Yrjö Yhtiöläinen pakkasi matkatavaroita. Hänellä oli neljä suurta kassissa. ”Uh, uh, kyllä nämä painavat”, huokasi Yrjö. Hän oli lähdössä kesälomalle Verlaan. Yrjön piti lähteä kello kolmen linja-autolla. Hän kiirehti pysäkillle varttumaan autoa. Kohta linja-auto jo tulikin. Yrjö astui autoon. ”Voi, voi, minulta jäi kassi pysäkillle”, huusi Yrjö. Ajaja pysähtyi ja Yrjö haki kassinsa. Matka meni mukavasti.

Vähän ajan kuluttua hän oli perillä. Yrjö haki mökkinsä avaimen, käveli talolle ja avasi oven. ”Voi, kuinka hieno”, huusi Yrjö. Mökissä oli pöytä, tuoli, sänky ja kaappi.

Viisi ensimmäistä päivää meni mukavasti. Yrjö ui ja lenkkeili. Kun tuli kuudes päivä ja Yrjön oli aika lähteä kotiin, hän huomasi, että uimahousut

olivat hävinneet. ”Missä minun uimahousuni ovat?” kysyi Yrjö itseltään. ”Ai, niin, nehan jäivät rantaan eilen”, muisti Yrjö. Hän ryntäsi rantaan. Voi, nehan olivat järvenssä. Yrjö ryntäsi laiturille ja hyppäsi vaatteet päällä veteen. Kesti kaksi tuntia ennen kuin hän sai housut kiinni. Kun hän pääsi rantaan ja katsoi tielle, hän huomasi, että linja-auto oli menossa pois Verlasta. ”Kyllä tämä on elämää!” ajatteli Yrjö. Koska linja-auto oli mennyt, täytyi hänen tilata taksi.

Kun Yrjöltä loppui loma, hän meni töihin ja kertoi johtaja Henttuselle lomastaan. Yht’äkkiä kuului puhelimen pirinää. Yrjön Hilda-täti soitti ja kysyi lähtisikö hän Kivisilmään lomalle. Yrjö mietti ja sanoi: ”Lomat ovat niin raskaita. Minä jään vaan yhtiölle hommiin.”

Nimim. TTT 10 v.

Huoli tulevaisuudesta

”Prrrrrr..!” pörrösi perämööttori iloisesti ja veneeni kulki eteenpäin kuin ’lastu lainehilla’. Aurinko paistoi, kärpäset lentelivät ja minäpoika viheltelin tyytyväisenä.

”Ähäkutti!” sanoin ääneen ja ajattelin työtovereitani, jotka ’kehtasivatkin’ ahertaa tehtaalla, vaikka on näin kaunis päivä. Toinen syy tyytyväisyyteeni oli se, että kerrankin kesälomani oli osunut kauniiseen aikaan, sillä jok’ikinen lomapäivä oli ollut aurinkoinen ja lämmin. Toissapäivänä (joka oli lomani kolmas) sain päähäni lähteä kotipaikkakunnalleni, Kuusankoskelle. Eilen minä tänne saavuini ja asetuini asumaan sisareni luo. Sisareni talo sijaitsee joen rannalla ja siitä joh-tuen hänellä, tai oikeastaan langollani on rannallaan vene.

Aamulla sain päähäni lähteä venetkelle, sillä olisihan mukavaa katsella maisemia, joita en ole oikeastaan nähnytkään 20 vuoteen. Olen kylläkin syntynyt Kuusankoskella, mutta ollessani 10-vuotias silloinen perheemme muutti Helsinkiin. ”Se siitä. Pääasia että olen nyt tässä ja täällä!” ajattelin.

”Putputput!” putputti perätuuppari ja kuljetti minua sekä venettä hyvää vauhtia eteenpäin. Tutut maisemat jäivät taakseni ja uusia oli edessä. Kovasti oli luonto muuttunut. Havupuiden neulaset olivat kellertävän ruskeat.

Koivikot olivat kitukasvuisia. Rannat olivat paksun liejun peitossa, ja pyykilaitureiden alustat ja vedenalaiset osat olivat vihreän inhoittavan liman päällystämiä. Olikohan vesi vielä kylmää? Laitan käteni veteen kokeillakseni sen lämpimyyttä. Vesi oli viileähköä, mutta se vilvoitti ihanasti kämmentäni. Yht’äkkiä tunsin jonkun koskettavan sormiani. Nostin sen ylös, mutta melkein samassa heitin sen pois ja pyyhin käteni huolellisesti housuihini. Kädessäni oli ollut kuollut kala ja sekin oli ollut jonkinlaisen tahnin peitossa. Mahassani alkoi kiertää. Jatkoisin matkaa. Parin minuutin päästä oli edessäni suuri paperitehdas. Tehdasko oli tämän kaiken aiheuttanut? Tehdasko oli saastuttanut luonnon, veden ja ilman? Kieltämättä se oli osasyllinen, mutta ihminen oli ja on sitenkin suurin syyppä. Jotenkin mieleeni tuli kappale erästä laulusta:

”... tänään mustui jo kukka lumpeen, öljyläikässä kuikan näin.

Aika kohta on mennyt umpeen, itke pieni ystävään.

Mutta ehkä on vielä aikaa

joku kaistale säilyttää, jossa murskaamot eivät raikaa, jossa on vihreää!

Se on jossain, jossain...”

Vai onko?

K.T. 12 v.

Loma loppui alkuunsa

”Missä se punainen kassi on? Ahaa, täällä. Jussi, äkkiä autoon!” Huh, vihdoinkin matkalla. Edessä 40 kilometriä matkaa. Se kuluu nopeasti minulta kirjan seurassa, veljeltäni samoin, äiti kirjoittaa jotain 100-vuotis-säätiön kirjettä, niitä sillä riittää, ja isä ajaa.

Puolen tunnin kuluttua auto pysähtyy kolisten mökin pihaan. Tavarat puretaan ja sauna laitetaan lämpenemään. Mukavasti kuluu tunti ja puolet toista. Sitten ampuu pihaan punainen naapuri, joka kysyy: ”Missä isä on? Ai, hei! Soittivat tehtaalta. Joku venttiili on sökö. Pitäisi mennä katsomaan.”

Ei siinä muu auta kuin, että isän on lähdeävä ja äiti päättää lähteä mukaan, joten meidän lasten on myös lähdeävä. Siis, pakkaamme tavaramme ja lähdemme kohti armasta, tuoksuvaa tehdasta. Eikä ollut ensimmäinen kerta, kun loppui Yrjön loma lyhyeen.

Nimim. Jonski 10 v.

Puntti tarttui ukkosenjohdattimeen

Oli kaunis kesäpäivä. Kävelin tehtaalla pihalla ja mieleeni juolahti aate, että kiipeän tehtaalla piippuun. Tuumasta toimeen, aloin kiivetä. Olin jo keskellä piippua, niin puntti tarttui ukkosenjohdattimeen ja tuli äiti mieleen, mutta jatkoin eteenpäin. Ylhäällä alkoivat askelmat ruostua ja laasti oli huuhtoutunut pois sadeveden mukana. Pelkäsin hirveästi. Huipulla oli hyvät näköalat. Niin läksin alaspäin ja onnellisesti se matka päättyi. Kun sitä oikein tarkasti miettii, niin kyllä se oli vähän hullu päätös, se piippuun kiipeäminen.

Nimim. Huohottava härkä 9 v.

Äideiltä pitäisi lopettaa vuorotyö

Minun äitini käy Kymiyhtiössä töissä. Äidin työ on kolmessa vuorossa: aamu, ilta ja yö. Minun mielestäni aamu ja ilta ovat kivimpia. Äiti itse pitää aamuvuoroa parhaana vuorona, siinä ovat illat vapaat omille harrastuksille. Yölöysi kun alkaa, menee koko huusholli sekaisin. Äiti on väsynyt, pitäisi nukkua ja silti hoitaa huushollia. Minusta pitäisi naisilta lopettaa yölöysi, etenkin joilla on perhettä. Pitäisi hoitaa koti ja myös olla pirteä töissä. Vuorotyössä on myös vapaata paljon vähemmän kuin jatkuvassa kaksivuorossa. Äidin mielestä kolmi-vuorossa ei ole mitään muuta iloa kuin talviloma, joka tietenkin on minunkin mielestä kiva. Silloin voi mennä yhdessä vaikka ulkomaille lomaa viettämään.

Tällaista on työ, koti ja vapaa-aika vuorotyön merkeissä.

J.V. 12 v.

Hajamielinen Yrjö

Yrjö Yhtiöläinen on lähdössä lomalle. Hän on omassa toimistossaan ja suunnittelee lomaa. Sitten pilli soi, ja hän lainaa yhtiöltä teltan lomaansa varten. Hän on suunnitellut lomansa sillä tavalla, että on viikon erämajalla ja toisen viikon teltailemalla. Viimein hän lähtee.

Yrjö on hieman hajamielinen. Kun hän lähtee, unohtuu häneltä kamera kotiin. Mutta kun Yrjö on kääntymässä, hän huomaa, ettei hänellä ole bensaa. Sitäkin hajamielinen Yrjö Yhtiöläinen on unohtanut ottaa. Niinpä hänen täytyy liftata seuraavalle bensasemalle ja takaisin. Viimein Yrjö pääsi lähtemään erämajalle päin. Kilonmetrin ajettuaan, tuli poliisi tarkastamaan Yrjön ajokortin. Mutta hän ei löytänyt sitä. Poliisi ehti hermostua, ennen kuin Yrjö löytyi sen. Taas hän jatkoi matkaansa erämajalle päin. Viimein kun hän pääsi perille, Yrjö huomasi unohtaneensa vaimon ja lapset kotiin. Hän kauhistui niin, ettei hän osannut tehdä mitään. Mutta Yrjö havahtui siihen, kun hänen vaimonsa ja lapsensa tulivat hänen luokseen, ja sitten hän sai kuulla kunniansa. Siitä lähtien hän ei ole unohtanut mitään.

R.H. 10 v.

Laulu Kymiyhtiölle

Pirr, pirr, kello on jo sata.
Puuro vatsaan,
takki niskaan.
Yhtiölle tuhatta ja sataa.

— Oispa sentään kunnon auto, voi.
Mutt' kun ei tuo vaimo anna ostaa
muuta kuin tiskikoneita vain.
Lompakoss' ei oo
kuin pari sataa, höö.
Heipparallaa.

Nyt miehet töihin nopsast' vain,
ei mitään mutinoit'.
Huttunen sä koneen kimppuun,
Koski sä nyt kiireest' töihin
niin kuin ois' jo.
Lehtinen ja Laitinen te
toimistoon vain,
ja Sulonen sä konttoriin
kirjoittamaan lain.

No, kyll'hän tää näin menee,
kun osaa komentaa,
rallallallaa!

J.N. 9 v.

Pomolla on sininen virkapuku

Luulen, että minusta tulee kerran pomo. Isoäitini sanoo, että minulla on selviä pomon piirteitä. Kerran minä leikin johtajaa, silloin minä nostin jalat pöydälle ja äitini oli kauhistua. Ajattelin, eikö minusta voikaan tulla pomoa, kun ei edes saa kuvitella olevansa, mutta lohdutin itseäni sanomalla: Kyllä minusta kerran vielä tulee jonkinlainen herra. Minusta johtajan ammatti on kiva. Aina, kun minä piirrän, piirrän miehen, joka istuu pöydän vieressä ja katselee papereita. Se esittää pomoa. Isäni kiusaa minua. Hän sanoo aina minua johtaja Pampuksi. Minä en välitä siitä mitään. Minusta se on vain hauskaa. Kerran minä pääsin setäni kanssa käymään suuressa tehtaassa. Näin siellä pomon seisoskelevan. Hänellä oli sininen virkapuku yllään ja hattu päässä. Päätin siinä tilaisuudessa, että minä olen joskus samanlaisessa asussa ja määräilen toisia. Käskisin alaisiani menemään sinne, tulemaan tänne ja tekemään sitä ja tätä, mutta itse vain löhöäisin toimistossa. Lähtisin työhön jo puolesta yöstä. Kaikki kunnioittaisivat minua.

T.K. 11 v.

"Yhdelle tällaiselle muistilevyllä mahtuu 128 A 4-arkillista tekstiä," sanoi Kalevi Rätty.

"Aiemmin meillä oli korttikoneet, jotka taltioivat ensin paperille kirjoitetun tekstin magneetikorteille. Konekirjoituskeskuksen kapasiteettia piti lisätä henkilökuntaa lisäämättä, ja niin päädyimme tähän Esselte Scribona -laitteistoon", konttoripalvelun päällikkö Kalevi Rätty selvittää. Konttoripalvelu kuuluu Kymin Paperin hallinto-osastolle, ja palvelut ovat kaikkien käytettävissä. Konekirjoituskeskuksessa on kahden Esselte Systemin lisäksi myös tavallisia kirjoitus-koneita.

"Nykyinen systeemme koostuu näppäinpöydästä, muistilevyasemasta, kirjoittimesta ja kuvaputkesta, jolle teksti kirjoitetaan. Kirjoittamisen jälkeen voidaan teksti joko purkaa tai taltioida muistilevyllä. Paperille teksti kirjoitetaan vasta korjauksen jälkeen."

Rivitys käskyn mukaan

Teksti kirjoitetaan yleensä yhtenä pötkönä. Tämän jälkeen voidaan koneelle antaa käsky kirjoittaa esimerkiksi 55 riviä arkille ja numeroida arkkit juoksevin numeroin. Rullapaperia käytettäessä voidaan koneen kirjoittaessa tehdä muita töitä.

Muistilevyllä taltioitu teksti saadaan esille esimerkiksi asiakirjan nimen mukaan. Kirjoittimen nopeus on 2 700 merkkiä minuutissa. Yhdelle muistilevyllä mahtuu 128 A 4-arkillista tekstiä.

"Tällä laitteistolla kirjoitetaan aika vähän kertakirjoituksia. Ihanteellista tekstiä on sellainen, jota muokataan myöhemmin. Tällaisia ovat pysy-

● Kymiyhtiön pääkonttorin konekirjoituskeskus sai viime vuoden elokuussa uuden systeemin, joka nopeutti ja helpotti kirjoituspalveluja tuntuvasti. Uusi Esselte Scribona System koostuu kuvaruudusta, näppäimistöstä ja automaattisesta kirjoittimesta. Tieto tallennetaan muistilevyille.

● Uudelle systeemille sopivat erityisen hyvin tekstit, joista on jo kirjoitettu tietty runko, ja joita täydennetään tarpeen mukaan. Esimerkiksi kauppakirjoja kirjoitettaessa systeemin muistiin taltioituun tekstiin tarvitsee lisätä vain joitain nimiä. Kone kirjoittaa sitten koko tekstin paperille automaattisesti.

Yhtiölle uusi konekirjoitussysteemi: virhepelko väheni työteho parani

väis määräykset, puhelinluettelo, sopimukset, kauppakirjat, maksukuitit, ryhmäkirjeet ja asiakasluettelot.”

”Muistista löytyy näistä tietty runko, jota täydennetään vain tarvittavalta kohdalta. Koneessa on jopa automaattinen pysäytin, joka varmistaa että vain tyhjät kohdat täytetään. Esimerkiksi maksukuiteissa muuttuu vain kuukauden nimi, ryhmäkirjeissä vastaanottajien nimet. Systeemi vähentää mekaanista kirjoitustyötä huomattavasti”, Kalevi Rätty kertoo.

Heinolassakin kaksi yksikköä

”Pääkonttorin kahden yksikön lisäksi hankittiin saman tien Heinolaan

kaksi yksikköä. Yhden systeemin hinta on noin 100 000 markkaa, kun taas hyvän sähkökirjoituskoneen 5 000 markkaa. Koneiden on siis oltava todella täystyöllistettyjä. Olimme Suomessa ensimmäisten kymmenen joukossa näitä hankkimassa.”

Kohta vuoden päivät kuvaruudulle ja muistiin kirjoittanut **Mailis Hänninen** ei vaihtaisi uutta systeemiä entiseen.

”Näppäimet ovat kevyemmät, melu on pienempi, tekstintuotto suurempi eikä virhepelkoa ole ollenkaan, koska tekstin voi korjata kuvaruudulla vaihatta”, Mailis kertoo. Systeemillä kirjoittaa päätoimisesti myös **Anne Pessa**.

”Huonoja puolia ei systeemistä ole

Uudella systeemillä kirjoittavien Mailis Hännisen (takana) ja Anne Pessan (edessä) mielestä on kohta vuoden käytössä ollut systeemi erinomainen. Konttoripalvelun päällikkö Kalevi Rätty vasemmalla.

vielä löytynytään. Opettelu vei aikansa, mutta kolmen kuukauden kulluttua oli olo jo turvallinen uusien laitteiden kanssa.”

”Eri toimintoja yhdistelemällä voidaan koneelle antaa lukemattomia eri käskyjä. Olemme jo oppineet sellaisiakin asioita, joita maahantuoja ei ole hoksannut”, Mailis Hänninen ja Kalevi Rätty naureskelevat.

Pitkän tähtäyksen suunnitelma edellyttää, että konekirjoituspalveluja lisä-

Konekirjoituskeskuksen esimieheksi nimitettiin kesäkuun alussa merkantti **Helena Mauno**.

tään juuri tämän linjan kautta. Tarvetta lisäykseen olisi jo nyt, koska osa kirjoituspyynnöistä joudutaan palauttamaan. Kalevi Rädyn mukaan olisi vanhaan palaaminen liian suuri askel taaksepäin. Sanojenkäsittelyryhmään kuuluvat myös **Helena Mauno**, **Eine Hasari**, **Arja Mellanen**, **Pirkko Stenroos** ja **Leena Vierros**. Helena on juuri kesäkuun alussa nimitetty ryhmän esimieheksi. □

Päivi Repo

● **Paperiliiton Voikkaan osaston kesänviettopaikka Niittylahti alkaa hiljaiseen valmistua. Päärakennuksen alakerta ja ympäristö ovat jo kunnossa, lentopallokentältä puuttuu enää päällyste ja verkko.**

Tänä kesänä tehdään enää vesi- ja viemäritöitä. Niittylahti on tänä vuonna vielä rajoitetusti jäsenten käytössä.

Niittylahden vesi- ja viemäryöt saadaan valmiiksi kesäkuun puoliväliin mennessä. Kesän aikana ovat saunat käytössä. Juhannuksena telttaillee alueella ilmeisesti melko moni osaston jäsen.

Kustavilaistyylisessä alakerrassa on uudet tapetit, uudet lattiat, uusi maali ja kalustuskin on osittain valmis. Yläkerrasta on vasta kunnostettu katto, eikä vesi tule enää sisälle. Yksityis-

Niittylahdessa teltaillaan, saunotaan ja kalastetaan

käyttöön annetaan Niittylahti vasta sitten, kun kaikki on täysin valmista, sanoo Voikkaan paperiosaston tiedotussihteeri Niilo Vepsäläinen.

Osastolaiset ovat tänä vuonna olleet talkootyössä ahkerammin mukana kuin viime vuonna. Toimikunta on jo valmistanut järjestyssäännötkin aluetta varten.

Niittylahden saunaa ja saunakamaria saavat käyttää jäsenet. Saunakamari on varattava etukäteen. Muiden saunojien on muistettava, että saunan varannut jäsen saa oleskella saunakamarissa iltakymmenestä seuraavaan keskipäivään. Saunan avaimet saa **Mauno Luoraselta** Korvenmäentie 16: sta, puhelin on 89 916. Varausaika on yhdeksi yöksi kerrallaan. Mauno Luoraselta voi myös varata saunan.

Niittylahdessa on yksi vene. Pyydysmerkit saa saunan avainten mukana. Jokainen vierailija pitää merkitä vieraskirjaan.

Niittylahdessa on avotulen teko sallittu siihen varatuilla paikoilla paitsi metsäpalovaroituksen aikana. Alueen puustoa ja kasvillisuutta on muistettava suojella. Yleisen viihtyvyyden vuoksi tulee myös välttää päihdyttävien aineiden käyttöä.

Myöhemmille kesille on suunnitelmassa saunojen uusiminen. Syksyllä saatiin sähköt, ja uusiin saunoihin tulee sähkökiukaat. Ajatuksissa on myös **Bertol Brechtin** näytelmien esittäminen — kävihän Brecht aikanaan myös Niittylahdessa, jonka **Hella Wuolijoki** rakennutti vanhemmilleen. □

Päivi Repo

● **Vaikonjärvi Pohjois-Savossa oli vielä jäässä, kun neljä juankoskelaista ja kuusi kuusaalaista koskenlaskijaa lähtivät toukokuun 19. pnä laskemaan Vaikkojokea pitkin Ruukinkoskelle. Reittiä kertyi n. 55 km ja matka tehtiin kahden vuorokauden aikana.**

Vaikkojoen lasku ei ole mikään tämän päivän keksintö. Juankoskelaiset muistelevat, että ainakin **Laitisen Hannes** ja **Kuosmasen Urho** laskivat sen vuosia sitten. Uittomiehet sen aikoinaan keksivät.

Näiden koskien laskuun on mahdollisuus vain keväällä, kun lumet ovat sulaneet ja joessa on tarpeeksi vettä. Reitillä on lukematon määrä pieniä koskia ja jokunen suurempi ja vaarallisempikin. **Paavo Koironen**, yhtiön pääkonttorin vahtimestari, oli mukana tässä koskenlaskussa jo toisen kerran. Hän kertoi, että Vaikonjärven korkeus merenpinnasta on 187,2 ja Ruukinkosken 104,2, joten putousta matkalla kertyy 83 metriä. Kosket on laskettu nyt seitsemänä peräkkäisenä keväänä.

Vaikkojoki kiemurtelee täysin asu-
mattomien seutujen läpi. Maasto on

Vaikkojoen kosket laskettu jälleen – 20 tuntia koskien kuohuissa

pääasiallisesti suota. Siellä voi tavata vaikka joutsenia, kuten tällä kerralla. Paljon muitakin lintuja siellä tapaa, koskikaroja ja kuoveja. Parhainta tällä matkalla onkin luonnon koskemattomuus ja lukuisat luontoon liittyvät elämykset, sanoo Paavo.

Tällä kertaa miehiä oli neljä venekuntaa. Veneet vietiin autolla lähtöpaikalle Vaikkojoen suuhun. Kaikki veneet olivat tietenkin soutuveneitä, joskus joku on erehtynyt ottamaan mukaansa moottorin. Varusteet, eväät ja tarvittavat välineet lastattiin veneisiin. Yksi mies oli airoissa, toinen peräsimestä.

Tämän kertaista koskenlaskua suosi verraton sää ja erinomainen vesitilanne. Lähtö oli perjantaina klo 14.30. Illalla klo 21 maissa oltiin Mäntylammen kämpällä, jossa yövyttiin.

Lauantaiaamuna lähdettiin jatkamaan matkaa klo 8 ja Ruukinkoskelle saavuttiin siinä 21 aikaan.

Reitillä on kolme suurehkoa koskea, joista Kalliokoski on pahin. Siinä on imua ja pyörteitä. Pärskeet kastelevat veneessä olijat, jotka kieli keskellä suuta yrittävät pysyä menosuunnassa. Hirvalankoski, Pielisen pitkä, Kusiaiskoski, Rakkinekoski. Meno on kovaa. On suvantopaikkojakin, joissa voi hengähtää, keitellä kahvia, katsella ja kuunnella luontoa.

Pohjois-Savossa on useita muitakin koskenlaskumahdollisuuksia. Juankoskelaisten mielestä Vaikkojoki on kuitenkin paras. Samaa mieltä lienevät kuusankoskelaiset, joista useat mielivät sinne joka kevät uudelleen. □

Susa

● Voikkaan suuresta tulipalosta on tänä kesänä kulunut 45 vuotta. Kolme päivää kestänyt jälkisammutus olisi ehkä sujunut helpommin, jos toukokuuksi tilatut paloautot olisivat saapuneet ajallaan. Paloautot saapuivat kuitenkin vasta elokuussa. Voikkaalla paloi toista sataa asuintaloa heinäkuun yhdeksäntenä vuonna 1933.

Voikkaan suurpalosta kulunut 45 vuotta

Kaksi Reo Speed Wagon -merkkistä Helsingissä kuorma-auton alustalle rakennettua paloautoa helpottivat Voikkaan tehtaanpalokunnan palomiesten työtä. Ennen autojen tuloa oli palopaikalle saavuttu hevostarren vierellä juosten. Uusiin avoautoihin mahtui yhteensä 16 miestä istumaan.

Voikkaan tulipalossa mukana ollut, neljä vuotta sitten eläkkeelle siirtynyt palopäällikkö **Esko Eloranta** kertoo, että vuonna 1933 olivat Reo-paloautot ”viimeistä huutoa”. Niiden ainoa vika oli avonaisuus. Talvella saivat palomiehet edelleen kulkea hevosella.

”Reo-autot olivat mukana sammuttamassa metsä- ja rakennuspaloja. Palon sattuessa tehtaalla ajettiin paloauto suoraan tehdassaliin. Pelastuspalvelutehtävätkin kuuluivat 30-luvulla palokunnalle, joka oli ainoa järjestäytynyt organisaatio.”

”Voikkaalla olemme sortuneiden puupinojen alta kaivaneet pariikin miestä esille. Kerran pelastimme hirven jäistä, mutta rannalle päästyään se ui uudestaan Kymijoen poikki.”

Esko Eloranta kertoo, että Voikkaan suuri tulipalo oli nopea. ”Palo syttyi puolenpäivän jälkeen, ja neljässä tunnissa oli toista sataa mökkiä palanut. Kolmen päivän ajan oli jälkisammutuksessa mukana useita palokuntia sekä varusmiehiä. Kuuma ilmavirta oli niin voimakas, että palavia laudankappaleita lensi neljän kilometrin päähän Harjun asemalle.”

Sota-aikana kävivät Reo Speed Wagonit pari kertaa Helsingissä asti pommitusten aiheuttamia tulipaloja sammuttamassa. Paloautojen huippuno-

peus oli jo 30-luvulla 150 kilometriä tunnissa, palopaikalle mentäessä oli vauhti usein 120—130 kilometriä tunnissa.

Reo-paloautot olivat niin hyviä, että niitä käytettiin vielä 1960-luvun alus-

sa, toista Voikkaalla, toista Haukkasuolla. Haukkasuon paloauto on yhä kulkukunnossa — eikä moottoria ole tarvinnut 45 vuoden aikana kertaakaan uusia. □

Päivi Repo

Haukkasuolla oleva Reo-paloauto on yhä kulkukunnossa. Autolla ajeli mm. neljäkymmentävuotia Tähteen koulun oppilasta Verlassa kirjoituskilpailun palkintomatallaan.

Maalari Sulo Ekholm (alla) sai 50-vuotisansioimerkin 1967. Hän jäi eläkkeelle asunto-osastolta 1967. Kuusaan paperitehtaalla massankäsittelyosaston etumiehenä toiminut Muisto Niemi (vas.) sai 50-vuotisansioimerkin 1966. Eläkkeelle hän siirtyi 1967. Työnjohtajana toiminut Unto Lamminpää (oik.) jäi eläkkeelle 1974. Hänen työpaikkanaan oli metallikorjaamo. 50-vuotisansioimerkin hän sai 1974.

● Kuusankosken ja Voikkaan tehtailla 50 vuotta yhtiötä palvelleille kahdelletoista henkilölle ja heidän puolisoilleen järjestettiin 10.5. retki Verlaan. Tällöin he kokoon-tuivat ensi kerran yhteen. Retken vetäjänä toimi sosiaali-tarkastaja **Eeva-Kaisa Airaksinen** sosiaaliosastolta.

50 vuotta yhtiötä palvelleita kesäretkellä Verlassa

Idea tällaisen yhteisen tilaisuuden järjestämisestä oli koneenhoitaja **Veli Palosen**, joka itse sai 50-vuotisansioimerkin 1973. Hän jäi eläkkeelle Kymmin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta 1973.

Päivän ohjelmaan kuului mm. retkeläisten keskusteluhetki, jolloin muisteltiin yhtiön palvelukseen tuloa ja yhtiössä työskentelyä. Eläkeläiset kertoivat niin ikään eläkepäivien harrastuksistaan. Ohjelmaan kuului lisäksi luontokilpailu, jossa parhaat tulokset palkittiin.

Retkeläisille näytettiin myös dioja kuusankoskelaisista puutarhoista sekä filmit Vanhaa Kymintehdasta, Kuusankoski-elokuva ja Juhla saarella. Päivän päätteeksi ratkottiin pieniä kilpatehtäviä.

Eläkepäivät kuluvat rattaosasti

Useimpien retkeläisten mielestä eläkkeelle jääminen pitkän palvelusajan jälkeen tuntui helpottavalta.

Massankäsittelyosaston esimiehenä toimineen **Muisto Niemen** mielestä 50 palvelusvuotta riitti yhdelle miehelle. Hän toivoi, että eläkeläisille järjestettäisiin yhteisiä tilaisuuksia useammin.

Maalari **Sulo Ekholm** kertoi harrastavansa puutöitä ja shakin peluuta.

Hän valitteli sitä, ettei Kuusankoskella ole shakin pelaajien kerhoa.

Retken vanhin osanottaja oli koneenhoitaja **Arttur Nummelin**, 86. Hän totesi, että oli hauska päästä lomalle kunnalliskodista ja että tällainen tilaisuus on omiaan ilahduttamaan ja virkistämään mieltä.

Työnjohtajana toiminut **Unto Lamminpää** jäi eläkkeelle 1974. ”Eläkepäivät eivät ole tuntuneet pitkiltä, koska kotipiirissä riittää puuhailua omiksi tarpeiksi.”

Konttoristi **Otto Timonen** ei päässyt lepäämään laakereillaan eläkkeelle päästyään. Pari vuotta kului nikkaroidessa pojan omakotitalon rakennustyömaalla. Nykyisistä harrastuksistaan hän mainitsee postimerkkien keräämisen. ”Liityin Filatelistikerhoon vasta tämän vuoden tammikuussa, vaikka olenkin harrastanut postimerkkien keräilyä jo nuoruudessani.” Hänellä on kokoelmisissaan jo Suomen postimerkit ja ulkomaisia merkkejäkin on jo nelisen tuhatta.

Ansiomerkkejä jaettu koko yhtiön piirissä lähes 7 000

Yhtiön hallituksen perustama ansiomerkki 50 ja 25 vuotta palvelleille jaettiin ensimmäisen kerran yhtiön 75-vuotisjuhlien yhteydessä 1947.

Konttoristi **Otto Timonen** jäi Kymin rakennusosastolta eläkkeelle 1959. 50-vuotisansiomerkin hän sai 1957. Yhtiön palvelukseen hän tuli Läskeän tehtaalle 1907.

Kun siirryttiin noudattamaan 65 vuoden eläkeikää, on hyvin harvoilla enää mahdollisuus saavuttaa 50 vuoden palvelusaikaa. Sen takia hallitus teki 1967 päätöksen 40 vuoden palveluksesta annettavasta merkistä. Näitä merkkejä jaettiin ensi kerran 1968.

Tähän mennessä on ansiomerkkejä jaettu koko yhtiön piirissä 6 936, jois-

Retkelle oli kutsuttu neljätoista 50 vuotta yhtiötä palvelutta henkilöä. Kuvassa kaksitoista mukaan saapunutta puolisoineen. Heidän mielestään oli hauska kokoontua yhteen muistelemaan menneitä aikoja. Oikealla kesäretki-idean isä **Veli Palonen**.

ta 25-vuotisansiomerkkejä on 6 011, 40-vuotisansiomerkkejä 724 ja 50-vuotisansiomerkkejä 201.

Kuusankoskella on jaettu ansiomerkkejä yhteensä 4 005, joista 50-vuotisansiomerkkejä 82.

Eläkepäiviä viettää 42 50 vuotta palvelutta

Tällä hetkellä eläkepäiviä viettävät seuraavat yhtiön 50-vuotisansiomerkin saaneet: **Edvard Ahola, Sulo Ekholm, Anni Elo, Johan Grönroos, Vilho Kansikas, Unto Lamminpää, Oiva Mäkinen, Muisto Niemi, Arttur Nummelin, Veli Palonen, Einar Rehn, Martti Rihu, Kustaa Starck (työssä), Ilmari Tikkala ja Otto Timonen** Kuusankoskelta, metsäosastolta **Ville Manninen ja Armas Pöntinen**, Kissaoskelta **Frithiof Blomqvist, Hallasta Tauno Husu, Otto Keveri, Albert Korjus, Raine Mäkinen, Bruno Paa-sonen, Aulis Sandström, Armas Tani ja Voitto Turunen**, Juankoskelta **Vilho Lipponen ja Jalmari Parviainen** sekä Karkkilasta **Veikko Andersson, August Auer, Mauno Fredriksson, Fridolf Granlund, Kaarlo Henell, Into Laitio, Artturi Liljegren, Aarne Lund-**

berg, Fredrik Nilsson, Arttur Nygren, Juho Tanner, Kustaa Tanner, Aarne Vaalman ja Gunnar Vendelin. □

Maritta Hanjoki

Koneenhoitaja **Arttur Nummelin** oli retkeilyn vanhin osanottaja. Hän jäi eläkkeelle 1958 Kymin paperitehtaalta. 50-vuotisansiomerkin hän sai samana vuonna.

Schakir Salosta Libyaan markkinointitehtäviin

● **Salon tehtaan myyntipäällikönä on kolmen vuoden ajan toiminut ekonomi Iidar Schakir. Ekonomi Schakir on lähdössä Libyaan Suomen Ulkoasiainministeriön palvelukseen kaupalliseksi sihteeriksi.**

● **Miten Sinulle syntyi tämä ajatus?**

Olen työskennellyt tähän saakka teollisuuden palveluksessa ja joutunut painimaan mm. vientiongelmien kanssa yritystasolla. Uusi toimeni mahdollistaa paneutumisen suurempiin kokonaisuuksiin vientimarkkinoinnissa. Tulevassa tehtävässäni voin käyttää

hyväksi aikaisempaa teollisuudessa hankkimaani kokemusta.

● **Mitä kaikkea tehtäväsi käsittää?**

Teen suomalaisten yritysten toimeksiannosta moninaisia tehtäviä, mm. selvityksiä suunnitteilla olevista suomalaisille yrityksille sopivista projekteista ja jakelutieselvityksiä, hankin yrityksille asiakaskontakteja, järjestän valtuuskuntien ohjelmia ja otan yhteyttä erilaisiin valtiollisiin ja kunnallisiin viranomaisiin vienninedistämistarkoituksessa.

Kaikenlainen suomalaisten yritysten kaupankäyntiin liittyvä edunvalvonta kuuluu myös kiinteästi jokapäiväisiin tehtäviini. Toimeeni kuuluu myös asiakaskontaktien saaminen libyalaisille yrityksille, jotka haluavat myydä tuotteitaan Suomeen.

● **Vaikuttiko täällä kotimaassa vallitseva lama päätökseesi lähteä?**

Se ei vaikuttanut päätökseeni. Suurin tekijä on työni muuttuminen nykyistä laaja-alaisemmaksi ja tietenkin

myös se, jonka jo mainitsin, että voin käyttää Suomen teollisuudessa saamaani kokemusta kaikkien hyödyksi.

● **Miten vaimosi ja lapsesi suhtautuvat muuttoon?**

Olemme aikaisemmin asuneet pari vuotta Tanskassa, joten ulkomaille muutto sinänsä ei oudoksuta vaimoani. Molemmat lapset ovat siinä iässä, että suhtautuvat muuttoon kuin mihin tahansa matkaan.

● **Mitä eväitä jättäisit nykyistä tehtäväsi Salon tehtaalla jatkavalle henkilölle?**

Salon tehtaalla on tapahtunut selvää eteenpäin menoa. Monet tuotekehitysprojektit alkavat tuottaa tuloa. Uskon, että tuotteitamme haluttavuus markkinoilla kasvaa nykyaikaisen tuotteiden myötä. Tulee olemaan helpompaa myydä. Työ ei suinkaan ole valmista, vaan sitä on jatkettava sinnikkäästi. □

Elvi Vettenranta

Pienoismalli tehtaiden rakennusvaiheista

● **Kuusankosken kotiseutu- ja museolautakunta tilasi voikkaalaiselta Pauli Koski-vuolteelta pienoismallin, joka kuvaa Kymijoen seutu- ja tehtaiden rakentamisajankohtana 1872. Pienois- mallissa Kymmin Osakeyhtiön tehdas on rakenteilla joen itärannalla ja Kuusankoski-yhtiön tehtaot Myllysaarella. Suurikokoinen pienoismalli on koottu neljästä osasta. Se on sijoitettu kotiseututaloon.** □

Lähes 60 vuotta kalanistutusta

● Kymiyhtiö istuttaa vuosittain 13 100 järvitaimenen ja 3 500 siian poikasta Kymijoen vesistöihin. Sopimus perustuu alkuaan Uudenmaan läänin maaherran päätökseen vuodelta 1921. Aikaisemmin yhtiöllä oli oma kalanviljelylaitos Kuusankoskella. Viime vuosina kalanpoikaset on ostettu.

Kun Kymiyhtiö haki lupaa rakentaa kiinteä pato Voikkaan koskeen, velvoitettiin yhtiö Uudenmaan läänin maaherran päätöksellä 10.5.1916 rakentamaan patoon lohioportaat. Kalastushallitus ei pitänyt niiden rakentamista kuitenkaan tarkoitustaan vastaavana. Niinpä yhtiö vapautettiin pöytäiden rakentamisesta, mutta sen sijaan velvoitettiin 27.10.1921 annetulla päätöksellä rakentamaan kalanviljelylaitos ja istuttamaan määrätty määrä järvilohen ja siian poikasia Kymijokeen ja sen yläpuolella oleviin vesistöihin padon kalakannalle aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

Yhtiön oma kalanviljelytoiminta lopetettiin kustannussyistä, sillä osoitautui taloudellisemmaksi ostaa kalanpoikaset. Nytemmin on yhtiö tehnyt 5-vuotissopimuksen Kymen läänin Maatalouskeskuksen kanssa. Se hankkii poikaset, kuljettaa ne vesistöjen varsille sekä hoitaa kalanpoikasten istutuksen.

Maatalousministeriö hyväksyy joka vuosi istutussuunnitelman. Istutusvaiheessa paikallisten kalastuskuntien edustajat ottavat kalanpoikaset vastaan. Vesistöihin istutetaan 2-vuotisia vähintään 18 senttisiä taimenpoikasia ja kesänvanhoja vähintään kymmensenttisiä siianpoikasia. Poikasten on oltava terveitä ja elinvoimaisia. Yhtiön puolesta kalanistutusta valvovat metsäosaston kenttämiehet.

Yhtiö istuttaa kalanpoikasia Asikkalan, Iitin, Jaalan, Valkealan ja Hirvensalmen kunnissa. Muun muassa Lappalanjärveen ja Rapojärveen istutetaan taimenia, liittiin siikaa.

Tälle vuodelle on kalanistutukseen varattu 42 000 markkaa. Metsäosasto hoitaa kalanistutuksen käytännön toimet ja voimaosasto maksaa laskun. HK.

Silmäys vuosien taakse

”Kymi-yhtymän uudeksi metsäpäälliköksi edesmenneen metsäneuvos A. Torckell’in jälkeen on 1.2.45 nimetty metsähoitaja Bjarne Bützow.” (Kymi-Yhtymä 1/1945)

”Hiihtoretken jälkeen mieli on tullillansa elämänhalua ja tulevaisuudenuskoa. Hän, joka ei hiihtämistä harrasta, jää paljosta osattomaksi. Ei hän tiedä, mitä riemuja Pohjolan raiakas talvi voi tuoda mukansa. Ei hän tiedä, ettei hiihtoretkelle lähtenyt milloinkaan kadu matkaansa jälkeensä, sillä hiihtäjä tietää, ettei sen terveellisemmällä tavalla voi vapaa-aikaansa viettää.” (Kymi-Yhtymä 3/1945)

”Varovaisestikin arvioituna on hän tänä aikana valmistanut 50 000 m³ pinotavaraa ja hakkaa vielä tänä päivänä jatkoa tähän pitkään pinoon. Hän on koko Räyskälän kylän arvostapidetty mallimetsätyömies ja hänen ”piironkimottejaan” kannattaa metsämiehen käydä katsomassa.” (Merkkipäiviä Kymi-Yhtymä 3/1945)

”Tähän päättyikin sitten vierailumme Kymintehtaalla ja Kuusankoskella. Hyvästeltyämme oppaanamme olutta hra Hessleä suuntasimme matkamme jalkaisin rautatietä pitkin Voikkaalle.” (Hallalaisten vierailu Kymi-Yhtymä 3/1945)

”Koska makeusainepula on entistään kiristynyt, on moni perheenemäntä valmistanut tänä vuonna entistä enemmän siirappia joko sokerijuurikkaista tai sitten perunajauhoista.” (Kymi-Yhtymä 3/1945)

”Paperin säännöstelyn takia ilmestyy julkaisumme tavallista pienemmässä koossa.” (Kymi-Yhtymä 1/1946)

”Niin uskomattomalta kuin se ehkä kuulostaakin, tulee mestari Robert Erolinin ensi heinäkuun 25 p:nä olleeksi kokonaista 70 vuotta Kymin Oy:n palveluksessa.”

”...Harvinaisen korkeasta iästään ja poikkeuksellisen pitkästä palvelus-

ajastaan huolimatta hän edelleenkin hoitaa tehtäviään, tarvitsematta kuitenkaan enään olla öisin työssä muuta kuin poikkeustapauksissa.” (Kymi-Yhtymä 2/1946)

”50-vuotiaita. Piirtäjä Dagmar Alina Kärnä, Kymintehtaan Piirustuskonttorista...”

”Hänen tehtäviinsä kuuluvat m.m. puhtaaksipiirustus ja tekstaus, maanos-, huonekalu- ja sisustuspiirustukset y.m. makua ja taitoa vaativat työt...”

”Myös Kymi-Yhtymä -julkaisu on tullut osalliseksi hänen kättensä töistä ja m.m. lehtemme ensimmäisen numeron kansikuva oli hänen piirtämänsä.” (Kymi-Yhtymä 2/1946)

”Kymi-yhtymän Saimaan laivasto käsittää nykyään 31 alusta ja kuuluu siihen mm. kolme höyrylotjaa, kuusi hinaajaa ja kaksi niputuskonetta.” (Kymi-Yhtymä 2/1946)

”Juantehdas juhli arvokkaalla tavalla perustamisensa 200-vuotismuistoa.” (Kymi-Yhtymä 3/1946)

”Mannsténin sivuharrastuksena on kasvien hoito ja hän on sekä innostunut että onnistunut tupakanviljelijä. Kyllä kelpaa sitä kessua vedellä, minä Mannstén on hiostanut.” (Kymi-Yhtymä 3/1946)

Syntymäpäiviä

Aino Kääriäinen

Olavi Kangas

Tauno Romppanen

Kauko Porkka

Harry Sundberg

Tenho Vetteranta

Antti Laiho

Vilho Hakkarainen

Niilo Koponen

Hanna Torvinen

Sulo Neuvonen

Valtter Kuikka

Sulo Heiskanen

Kuusankoski

Veikko Penttilä
jätevesialtaan hoitaja Kuusanniemen sellutehtaalta täyttää 60 vuotta 8.7. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1936 Kymin ulkotyöosastolle. Kymin sulfiittisellutehtaalla hän työskenteli 1938—1977. Nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1977.

Aleksi Järvilaine
purkaja rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 5.8. Hän on syntynyt Salmissa Mantsinsaassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1948 Voikkaan ulkotyöosastolle. Kuljetusosastolle hän siirtyi 1967 ja nykyiselle osastolleen 1977.

Lempi Ahonen
siivooja Voikkaan höyryvoimalaitokselta täyttää 60 vuotta 25.8. Hän on syntynyt Elimäellä ja tuli yhtiön palvelukseen 1955.

Veikko Tuominen
kuorimomies Voikkaan puuhiomosta täyttää 50 vuotta 1.7. Hän on syntynyt Kymissä ja tuli yhtiön palvelukseen 1957 Kymin paperitehtaalle. Voikkaan karbiditehtaalla hän työskenteli 1964—1968 ja Voikkaan paperitehtaalla 1968—1977. Voikkaan puuhiomolle hän siirtyi 1977.

Anna-Liisa Lindqvist
Kymintehtaan mestarikerhon emäntä täyttää 50 vuotta 5.7. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja tuli yhtiön palvelukseen mestarikerhon emännän apulaiseksi 1958. Vastaavaksi emännäksi hänet nimitettiin 1974.

Allan Lyytikäinen
sähkömestari Kymin sähkökorjaamolta täyttää 50 vuotta 10.7. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1942.

Aino Kääriäinen
siivooja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 13.7. Hän on syntynyt Nivalassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1969 kuljetusosastolle.

Matti Korpi
vuoromestari Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta täyttää 50 vuotta 20.7. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1944 Kymin sähkökorjaamolle. Kymin paperitehtaalle hän tuli 1950.

Kalevi Kronholm
teknikko Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta täyttää 50 vuotta 20.7. Hän on syntynyt Jaalassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1955 Kymin paperitehtaalle.

Olavi Kangas
työnjohtaja Voikkaan puuhiomosta täyttää 50 vuotta 23.7. Hän on syntynyt Asikkalassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1964. Sitä ennen

hän työskenteli Kymin Uittoyhdistyksen palveluksessa 1944—1964. Voikkaan puuhiomolle hän tuli 1969.

Pentti Sommarberg
vuorokorjaaja Kuusanniemen sellutehtaan kunnossapito-osastolta täyttää 50 vuotta 1.8.

Eino Saarinen
rakennustyöntekijä rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 2.8. Hän on syntynyt Heinolassa ja tuli yhtiön palvelukseen Voikkaan höyryosastolle 1956. Rakennusosastolle hän siirtyi 1961.

Pentti Suhonen
käyttöteknikko Voikkaan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 5.8. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1944 Voikkaan paperitehtaalle. Hän on hoitanut erilaisia tehtäviä paperityöntekijäin ammattiosastossa, teknisten paikallisessa yhdistyksessä ja Mestarikerhossa.

Antti Mäkelä
koneviilaaja Voikkaan konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 16.8.

Lilja Penttinen
rakennustyöntekijä rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 16.8. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1966.

Hemmo Kinnari
maalari rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 21.8. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1947 Voikkaan sellutehtaalle.

Eino Korpelainen
jyrsijä Kymin konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 24.8.

Aulis Marstio
vuoromestari Kuusanniemen sellutehtaalta täyttää 50 vuotta 30.8. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli yhtiön palvelukseen Kymin sulfiittitehtaalle 1956. Kuusanniemen sellutehtaalle hän siirtyi 1973.

Metsäosasto

Tauno Romppanen
piiriteknikko metsäosastolta täyttää 60 vuotta 26.7. Hän on syntynyt Polvijärvellä ja tuli yhtiön palvelukseen 1946 piiriesimieheksi Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan piireihin. Tehdaspuu Oy:ssä hän toimi alueteknikkona ja tarkastajana 1968—1972. Nykyiseen tehtäväänsä hän palasi 1972. Sotilasarvoltaan hän on kapteeni.

Haukkasuo

Kauko Porkka
traktoriasentaja Haukkasuolta täytti 50 vuotta 15.5. Hän on syntynyt Sippolassa ja tuli ensi kerran yhtiön palvelukseen 1941. Yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1965. Hän on Hauk-

kasuon palokunnan varapäällikkö.

Mauno Ripattila

työkoneenkuljettaja Haukkasuolta täyttää 50 vuotta 24.8. Hän on syntynyt Sippolassa ja tuli yhtiön palvelukseen ensi kerran 1942. Yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1945.

Karkkila

Onni Lappalainen
heilurismirkklaaja puhdistamosta täyttää 60 vuotta 4.7. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1965.

Jenny Leppäaho

viimeistelytarkastaja puhdistamosta täyttää 50 vuotta 20.7. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1954.

Heinola

Harry Sundberg
hallintopäällikkö täyttää 50 vuotta 2.9. Hän tuli ylioppilaaksi Helsingin Normaaliylyseosta ja valmistui Tekniska Läroverketistä insinööriksi. Työskenneltyään suunnitteluinsinöörinä Oy Strömberg Ab:n palveluksessa hän tuli Karkkilan tehtaalle käyttöinsinööriksi. Heinolan tehtaalla hän on toiminut tuotanto-osaston päällikkönä ja tehtaan henkilöstöpäällikkönä. Kunnalliselämään hän on osallistunut Heinolan kaupungin teknisen lautakunnan varapuheenjohtajana. Ei vastaanottoa.

Salo

Annikki Vuori
poraaja messinkikoneistamosta täyttää 50 vuotta 8.8. Yhtiön palvelukseen valimoon hän tuli 1948. Puristamoon hän siirtyi 1954 ja messinkikoneistamoon 1955.

Antti Laiho

kipinätyöstäjä täyttää 50 vuotta 15.8. Hän on synty-

nyt Uskelassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1952 puristamoon. Vuodesta 1962 hän on työskennellyt tehdaspalveluosastolla. Hänen vapaa-ajan toimintoihinsa on kuulunut palokuntatyö jo 30 vuoden ajan. Urheiluseura Vilppaan johtokuntaan hän on kuulunut v:sta 1963.

Tenho Vettenranta

tuotantoteknillisen osaston esimies täyttää 50 vuotta 12.8. Yhtiön palvelukseen Karkkilan tehtaalle hän tuli 1943. Salon tehtaalle hän siirtyi 1956 työnjohtajaksi tehdaspalveluosastolle. Nykyiseen tehtäväänsä hän siirtyi 1977.

Juankoski

Vilho Hakkarainen
kuorija täyttää 60 vuotta 23.8.

Niilo Koponen

varatyönjohtaja täyttää 60 vuotta 24.8. Yhtiön palvelukseen korjauspajalle hän tuli 1945. Juantehtaan tehdaspalokunnan päällikkönä hän on toiminut v:sta 1973.

Hanna Torvinen

kehysnaulaamon siivooja täytti 50 vuotta 25.5.

Sulo Neuvonen

silinterimies kartonkitehtaalta täyttää 50 vuotta 8.7. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1951. Hän on työskennellyt myös kehysnaulamossa, sahalla ja puuhiomossa.

Valtter Kuikka

kuorija täyttää 50 vuotta 23.8.

Halla

Sölve Andersen
huoltomies autokorjaamolta täyttää 50 vuotta 6.8. Hän tuli yhtiön palvelukseen ensi kerran 1943 lauta-

tarhalle leimaajaksi. Vaki-tuisessa palveluksessa nykyisessä tehtävässään hän on ollut v:sta 1947. Hän on menestyksellä harrastanut vapaa-aikanaan riistanhoitoa, metsästystä ja valokuvausta.

Soinlahti

Sulo Heiskanen

raturi tiilitehtaalta täyttää 50 vuotta 15.7. Yhtiön palvelukseen ensi kerran hän tuli 1961 tiilitehtaalle raturiksi ja tiilien latojaksi. Nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1966.

Manan majoille

Maaliskuun 30. p:nä kuoli puunkäsittelyn hoitaja **Väinö Tammi** Kuusanniemen sellutehtaalta. Hän oli syntynyt 17.2.1919. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1959. Häntä jäivät kaipaamaan puoliso ja lapset.

Huhtikuun 10. päivänä kuoli hiihtoretikellä Lapissa autonkuljettaja **Olavi Metsävuori** kuljetusosastolta. Hän oli syntynyt 2.10.1913 Elimäellä. Yhtiön palvelukseen kennomieheksi klooritehtaalle hän tuli 1946. Kuljetusosastolle hän siirtyi 1951.

Jehumalja

Voikkaan tehdaspalokunta on voittanut Jehumaljan kolme kertaa. Vas:ltä palopäällikkö Timo Kuusisto, Aimo Pöyry, Juha Puholainen, Harri Venemies, Esko Lautamatti, Ari-Matti Paajanen ja Jouko Kääriäinen.

● Kolmannen kerran voitti Voikkaan tehdas palokunta arvokkaan Jehumaljan Suomen Palopäällystöliiton Jehumalja-kilpailuissa Jyväskylässä 20.5. Kymintehtaan palokunta tuli kilpailuissa kolmanneksi.

● Jehumalja-kilpailu on tieto- ja taitokilpailu. Voikkaan tehdas on voittanut maljan aikaisemmin vuosina 1965 ja 1972, ja hätyytellyt useana vuonna ensimmäistä sijaa.

Palopäällikkö Timo Kuusisto kertoo olevansa onnellinen sekä kilpailujoukkueen että koko palokunnan puolesta. Sunnuntaisen voiton jälkeen heti maanantaina pidetyissä harjoituksissa hän korosti, että kilpailujoukkueen voitto edistää palokuntatyötä.

Kilpailujoukkueessa olivat mukana Aimo Pöyry, Juha Puholainen, Harri Venemies ja Jouko Kääriäinen, kilpailujoukkueen johtaja oli Esko Lautamatti ja ko-

nemies Ari-Matti Paajanen. Tärkeät varamiehet olivat Markku Sihvola, Jarmo Kontkanen ja Markku Hildén.

”Jokaisella on mahdollisuus päästä kilpailujoukkueeseen. Vakituisten harjoitusten lisäksi ovat kilpailijat käyttäneet satoja tunteja itsekseen opiskellen”, totesi kilpailujoukkueen johtaja Esko Lautamatti. Voittoisassa joukkueessa oli mukana miehiä, jotka toivat Jehumaljan Voikkaalle ensimmäisen kerran vuonna 1965

taas kerran Voikkaalle

mäisen kerran vuonna 1965

Voikkaan tehtaalla on palomiehiä 60, palokunnan kokonaisvahvuus on 69. Tietoja ja taitoja testataan neljän joukkueen välisissä tieto- ja taitokilpailuissa. Myös Kymintehtaan miehistä 'otetaan mittaa' keskinäisissä kilpailuissa.

Voikkaan tehdas palokuntalaisille on palokuntatyö harrastus. Työaikana tai työajan ulkopuolella saattaa tulla hälytys. Tänä vuonna on lähdetty 13 kertaa, hälytyksiä on keskimäärin 50 vuodessa.

Voikkaalaiset sammuttavat asunto-, metsä- ja teollisuuslaitospaloja ja hoitavat pelastuspalvelun Kuusankosken kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan. Myös liikenne- ja öljyvahinkojen sattuessa lähetetään Voikkaalta liikkeelle.

Vaihtelevaksi ja sopivaksi työn vastakohtaksi luonnehtivat kilpailujoukkueemme jäsenet palokuntatyötä. Mukana on myös aimos auttamisen halua, mutta tärkeintä on kuitenkin innostus.

Jehumalja on pohjoismaiden arvokkain kiertopalkinto. Hopeasta käsin taottu malja painaa neljä kiloa ja vetää 12 litraa. Maljaa voidaan vuoden ajan ihailia isännöitsijä Anders Lundin työhuoneessa.

Jehumalja-kilpailun osakilpailut ovat kalusto- ja tietokilpailu sekä henkilökohtainen tietokilpailu, jonka voitti Voikkaan Harri Venemies. Muissakin osakilpailuissa selvisi Voikkaa ensimmäiseksi. □

Päivi Repo

● Juantehtaan toimihenkilökerhon emäntä Agnes Parviainen siirtyy sairaseläkkeelle. Hän toimi kerhon emäntänä 12 vuotta.

Agnes asuu puolisonsa Tauno Olavin kanssa Ruislammien rannalla omakotitalossa. Tilaa on ja kaunistamaisemaa. Parviaisen lapset, poika ja kolme ty-

Agneksen piirakat ja Taunon linnut

tärtä, ovat maailmalla ja kolmatta sukupolveakin on jo kasvamassa. Agnes odotelikin lastenlapsia lomalle mummolaan.

Agnes on syntyään karjalaisia. Ja että hän osaa laittaa hyvää ruokaa! Siinä on makua ja on näköä. Agnes antoi oivan kesäruokaviihteen. Ensiksi tehdään suuri määrä karjalanpiirakoita, joita sopii tarjota munavoin kanssa aamupäivällä rasvattoman kinkun keralla ja iltapäivällä kinkun sijasta tarjotaan vihreätä salaattia.

Tauno sanoi, että piirakka, munavoi ja kylmä kokekeli'piimä ovat erinomaista sapuskaa. Ja kalakeiton kanssa karjalanpiirakka sopii vasta hyvin. Kokeilkaapa.

● Tauno Olavi Parviainen on hankin eläkkeellä ollut jo vuodesta 1971. Hän on ammatiltaan kirvesmies, palveli 26 vuotta Juantehdasta, mutta on pienestä pitäen ollut tekemisissä puunkanssa. Hän jäi sairaseläkkeelle ja mistäpä muusta parannus vaivoihin kuin puusta. Tauno rupesi veistämään lintuja, puurelieffejä, katajatuoppeja. Hän etsi metsästä luonnonvääriä puuta, näki niissä oravat ja lokit, vähän tasoitteli, vähän paranteli ja niinpä esiin putkahti jos jonkinlaista linnunpäättä ja metsänelävää. Taulujakin on tullut tehtyä: kukko ruishalmetta sotkermassa, rakovalkea ja muita. On siellä UKK:n kuvakin, on sivusta ja edestä. Ei ole Parviainen käynyt kursseja eikä kouluja. Hän on sitä mieltä, että työtä tehdessään sitä keinot keksii. Niinhän se on. Hänen puutöitään on ollut näytteillä Kuopiossa, Riistavedellä, Nilsissä ja Juankoskella. □

Susa

Tauno O. Parviainen on veistänyt lintuja ja muita puutöitä viittisen vuotta. Kuvassa vasen Agnes Parviainen kotikeinussa.

● Kalle Makkosta, 79, koh-tasi 23-vuotiaana sähkömiesoppilaana erittäin vai-kea tapaturma. Hänen molemmat kätensä paloivat pahoin muuntajan vaihdon yhteydessä. Siihen aikaan sähköstä ei tiedetty kaik-kea, mitä tänä päivänä, työturvallisuus asteli vau-vankengissä ja muutenkin olosuhteet nykypäivään ver-rattuna olivat aivan toisen-laisia. Tapaturma sattui 1922.

Ennen tätä valitettavaa ta-pahtumaa Kalle Makkonen oli ollut jo kymmenen vuota Juantehtaalla työssä ja sen jälkeen tuli palveluvuo-sia vielä lisää 29 vuotta. Miten tämä on mahdollista, kun Makkosen molemmat kädet ovat olkavarresta poikki?

Makkonen on todellinen sisukkuuden ja peräänanta-mattomuuden esikuva. Hän oli viimeiset kymmenen vuotta Karjalankosken sa-

Kalle palveli Juantehdasta 39 vuotta - ilman käsiä!

tamassa ylösottajana ja ve-denmittajana. Suksilla hän

Kalle Makkonen ja velimies Herman asuvat nykyisin kau-niissa rivitalossa Juankosken keskustassa.

talvisaikaan kulki tuura mukanaan vedenmittauspai-koille. Kaksi kertaa päiväs-sä piti käydä Paaskoskella, lisäksi Virraskoskella, Kar-jalankoskella, Palosalmella jne. Merkinnät hän teki ky-nällä, joka oli pistetty holkiin. Holkin päässä oli n. 5 sentin levyinen soikea suu-kappale. Kertoivat, että 'käsiala' oli selvää ja hyvää. Kalle jäi eläkkeelle 1951. Hän asuu Juankoskella rivi-taloasunnossa yhdessä Her-man-veljensä, 69, kanssa. Herman on maanviljelijä, joka jätti tilanhoidon peril-lisilleen. Kodinhoitaja käy silloin tällöin auttamassa näiden kahden virkeän vel-jeksen taloudessa, muutoin he tulevat toimeen keske-nään. Susa □

Soinlahden tiilitehtaasta diasarja viittä vaille valmis

● Matka Etelä-Suomesta Pohjois-Savoon eli Soinlah-teen ja Juankoskelle touko-kuussa, kun kesä on puh-keamassa täyteen kukois-tukseensa, on elämys. Voi, suloista Suomea! Eipä voi muuta kuin huokaiilla ja haikalla! Niin ovat maise-mat kauniita.

Soinlahdessa rakennetaan uutta sahaa palaneen tilalle. Rakennustyöt aloitettiin maaliskuun lopulla. "Ei siellä vielä ole mitään ku-vaamista", sanoi isännöitsi-jä Matti Turja. Sen sijaan tutustuimme pääluottamus-mies Kalevi Laukkasen val-mistamaan diasarjaan, joka esittelee Soinlahden tiiliteh-taan prosessia. Sarjan ensi-esityksessä olivat läsnä rva Ulla Turja ja henkilöstölehti-

tien neuvottelukunnan Soinlahden paikallistoimi-kunnan jäsen, kustannus-laskija Marja Eskelinen. Esitys uusittiin, kun paikal-le ehtivät kiireiltään myös isännöitsijä Turja ja tehdas-palvelun päällikkö Kalevi Riipinen, hankin neuvotte-lukunnan jäsen. Yleisö osoitti diasarjalle suosiota. Lauk-kasen diasarja on niin selkeä ja seikkaperäinen, että se sopii vaikka opetustarkoi-tuksiin. Laukkanen päätti vielä tehdä sarjassaan pie-niä tarkistuksia ja siitähän asia vain paranee.

● Soinlahden tiilitehtaan pääluottamusmies Kalevi Laukkanen aloitti 1976 tiil-lentekoa kuvaavan diasar-jan valmistamisen. Hän sai yhtiön 100-vuotissäätiöltä

apurahan hankkeensa tuke-miseksi. Laukkanen työs-kentelee tiilitehtaalla uuni-miehenä. Hän on ollut teh-taan palveluksessa lähes 16 vuotta. Asiantuntemusta tiil-lentekoprosessista hänellä oli kylliksi antautuessaan tähän kuvaustehtävään.

Diasarja on nyt valmis. Se käsittää 130 diakuva, jot-ka esittelevät savennostosta alkaen tiilenteon eri vaiheet varsin seikkaperäisesti ja havainnollisesti. Sarjaa tu-kee Laukkasen laatima se-lustus.

Kalevi Laukkanen halusi tallentaa Soinlahden tiiliteh-taan työprosessin, koska työtavat muuttuvat tulevai-suudessa ja ovat osittain jo nyt muuttuneet.

Syyskuun lopulla pidettä-vässä yhtiön henkilöstölehti-tien neuvottelukunnan ko-kouksessa Verlassa Kalevi Laukkanen esittää diasar-jansa neuvottelukunnan jä-senille. Susa □

Museoveturi on nyt lähtöasemallaan

* Kapearaiteinen rautatie Juantehtaalta Vuotjärven kautta Karjalankoskelle rakennettiin 1900. Rautatie sai luvan toimia hevosraitiotienä Kuopion läänin kuvernöörin päätöksellä ja höyryveturilla saman viraston päätöksellä 3.6.1905. Rata oli lähes 4 km pitkä, sivuraiteineen melkein 8 km. Radalla oli yksi asema ja kaksi pysäkkiä. Matkustajaliikenne tällä radalla lopetettiin 1934. Muu liikenne jatkui vuoteen 1968.

Tämän Juankosken kapearaiteisen rautatien muistoksi hankittiin pikkuveturi Kaukaalta ja sen paikaksi valittiin Juankosken keskusta. Kevättalvella 1977 veturi kuitenkin siirrettiin tehtaan pääkonttorin läheisyyteen, tehtaalle johtavan sillan päähän, entiselle matkus-

tajunan lähtöpaikalle.

Veturin alla on pätkä Kiestingin kiskoa, jossa on käytetty vanhaa naulausta. Radan varressa on yksi vaihde ja Karjalankosken sataman vaihdelyhty. Veturin perässä on vanha halkovaunu, tuhkavaunu ja resina. Tarkoitus on tulevaisuudessa lisätä kokoelmaa mm. matkustajavaunulla.

Mainittakoon, että Juankosken rautatien oma veturi joutui sotahommiin ja hukui sillä reissulla Syvärin suohon.

Tällä kapearaiteisella rautatiellä oli vilkas matkustajaliikenne. Matkustajat tulivat laivalla Karjalankosken satamaan, matkustivat junassa Vuotjärven rantaan ja jatkoivat sieltä matkaa jälleen laivalla.

Uutisrömpsyjä

* Juantehtaan uutislehti, josta viime lehdessä kerroimme, on saanut uuden nimen. Se on RÖMPSY. Taitaapi olla selevä savoo? Saamamme tiedon mukaan nimi Römpsy juontaa alkunsa Juantehtaan ruotsinkielisestä nimestä Strömsdal. Se on kiennetty savoksi. Juantehtas omisti

aikoinaan myös Strömsdal-nimisen laivan, jota kutsuttiin Römpsyksi. Vaekeeta on, vaekeeta, eikä tuo oo kovin kaaniskaani.

* Saapi nähdä, minkälaisen nimen hallalaiset keksivät omalle tehdaslehdelleen, jonka pitäisi syntyä syksyllä. Ettei vaan ole Ranikka sen Ran-laivan mukaan!

Anastasian puisto

* Juantehtaan vastakkaisella rannalla, harjumaisella niemellä kasvaa juhlavia puita, satavuotisia mäntyjä ja kuusia, joiden lomitse kiertele polkuja oksien siimekseen. Siellä kulkiessa ei hämmästyisi, vaikka hovi-neuvos ja ritari **Dmitri Dmitrijevitš Ponomarevin** vaimo **Anastasia Petrovna Ponomarev** vastasilityissä vaatteissaan astelisi kamari-neitsyensä kanssa vastaan.

Päärakennuksen, jossa isännöitsijä **Timgren** asuu, ”rakennutti otaksuttavasti jo joku Tigerstedt, mutta siihen on sittemmin tehty useita muutoksia”. Rakennus on vuodelta 1826.

”Otaksuttavasti jo hovi-neuvoksettaren aikana varattiin noin 6 tynnyrialaa käsittävä alue päärakennuksen ympärillä omistajan yksityiseksi puistoksi. Se on edelleen harvinaisen kaunis metsäpuisto ja sijaitsee leveällä harjulla, joka toiselta puolen viettää Juankosken vesiputouksen alapuolella olevaa virtaavaa vettä kohti. Pilviä tavoittelevat sata-

vuotiaat puut muodostavat ainutlaatuisen kauniin kehysten puiston teille. Monet näistä ovat varmaan myöhemmiltä ajoilta, mutta jo venäläisellä herrasväellä kerrotaan olleen hyvin taivava puutarhuri ja näin olen on syytä otaksua, että hän on ollut mukana puiston luomisessa ja kaunistamisessa. Mutta ainakin osa puista viittaa siihen, että jo Tigerstedtit ovat rauhoittaneet herraskartanon ympärillä olevan alueen.” (Hoving: Juantehtas 1746—1946)

Takojalle muistomerkki

* Juantehtaalla keskeisellä paikalla, valimon, valssilaitoksen ja konepajan lähettyvillä on monumentti: vanha höyryvasara. Sillä taottiin rautaa pataruukissa vuosisadan vaihteessa. Sepä **Toivo Armas Hiltunen** taisi olla viimeinen, joka sitä käytti. Höyryvasara poistettiin käytöstä n. kymmenen vuotta sitten. Tämä takojan muistomerkki paljastettiin kaikessa hiljaisuudessa, kun se ensin oli maalattu ja puleerattu edustavaan kuntoon.

ä puhutaan tästä puhutaan mitä puhutaan

Viira Oy

* Kuten Kymiyhtiön Uutislehdessä kerroimme Suomen Metallikutomo Oy Juankoskella vietti tehdslaajennuksen vihkiäisjuhlaa.

Samassa yhteydessä julkaisiin nimenmuutos: Suomen Metallikutomo Oy on nykyisin **Viira Oy**. Päätös nimenmuutoksesta tehtiin yhtiökokouksessa 4.1.1978. Entinen nimi oli käytössä vuodesta 1931. Nimenmuutosta perusteltiin mm. sillä, että Viira Oy on lyhyt ja paremmin yhtiön tuotantoa kuvaava kuin entinen. Uusi nimi otettiin käyttöön 16.5.

* Kiitän entisiä esimiehiäni ja työtovereitani saamastani jäähyväislahjasta.

Terttu Rynnänen

Hilpeitä kesäiltoja

* Mitenkäs oisi pikku siimat?

Laitetaan kattilaan 8 litraa vettä ja siihen 1 1/2 kiloa fariinisokeria ja 2 1/2 kiloa hienoa sokeria. Keitetään ja jäädytetään. Oteetaan kannellinen vähintään 8 litran astia, 10 appelsiinia ja 4 sitruunaa. Hedelmät pestään hyvin, kuoritaan ohuelti, kuoren alla oleva valkea osa heitetään pois. Kuoret, hedelmät ja 4 pussillista pomeranssikuorta jauhetaan sössöksi. Sössö laitetaan kannelliseen astiaan sekä 25 g tavallista hiivaa ja 1 kg kokonaisia rukiin jyviä. Jäähtynyt sokerivesi kaadetaan päälle. Sekoitetaan. Astia suljetaan tiukalla kannella. Viikon aikana tätä seosta sekoitetaan kerran tai pari vuorokaudessa. Seos siilataan 7 vrk:n

perästä. Sen jälkeen sen annetaan seisoa koskematta ja sekoittamatta neljä viikkoa huoneen lämmössä tiiviin kannen alla. Sen jälkeen aine on valmista ja voidaan pullottaa. Tarjotaan kylmänä — Serveras kallt!

Ja ainakin ensimmäinen malja juodaan Agneksen kunniaksi!

*toivotusta
Susa*

Kymiyhtiö

Kymi Kymmene Oy:n julkaisu

Toimitus

Kymi Kymmene Oy, tiedotusosasto
Niementie 13, 45700 Kuusankoski
Puh. keskus 951-47 012

Päätöimittaja: Eero Niinikoski puh. 416
Toimitussihteeri: Heli Kyllönen puh. 390
Toimittajat: Reijo Virta puh. 207
Maritta Hanjoki puh. 315
Kesätoimittaja: Päivi Repo puh. 415

Kirjapaino

Kymi Kymmene Paperi — Kouvolan Kirjapaino
Valtakatu 28, 45100 Kouvola 10
Puh. vaihde 951-11 551

Neuvottelukunta

Kuusankoski: Niilo Vepsäläinen, Pentti Vättö, Eino Rihula, Helena Pesu, Pekka Junnola, Anders Lund, Harry G. Wiklund ja Eero Niinikoski

Juankoski: Aaro Torvinen, Jorma Pajari ja Anu Laitinen

Halla: Osmo Markkanen, Åke Nykänen ja Kirsti Ropponen

Soinlahti: Kalevi Riipinen, Marja Eskelinen ja Kalevi Laukkanen

Karkkila: Lauri Virolainen, Terttu Järvi, Tapani Juselius, Kauko Piironen ja Sinikka Mielck

Heinola: Raili Niemelä, Esko Valonen, Pentti Helenius, Leo Rauhala ja Kauko Nieminen

Salon: Elvi Vettenranta, Raimo Auranen, Jaakko Korpela ja Roger Holmberg

Santasalo: Anna-Liisa Tuomala, Tauno Mäenpää, Erkki Virtanen ja Pertti Vuorio

Lue ja lämpene.

Jos talosi pinta-ala on 75–250 m², kuulut niihin onnellisiin, jotka voivat hankkia kunnon valurautaisen Högfors 14 lämpökattilan. Turvaksi talven pakkasia vastaan.

Hoikkalinjainen Högfors 14 (60×60×165 cm) huolehtii tehokkaasti kotisi lämmityksestä. Tehoalueella 17–20 kW. Asuntohallituksen suosituksen mukaisesti Högfors 14 kattilalla saadaan kiinteällä polttoaineella, esim. puulla, yli 50 % tarvittavasta lämpötehosta. Erittäin pienen vetovastuksen (0.3 mmvp) ansiosta lyhytkin savupiippu riittää ja voit sijoittaa kattilan, kuten Asuntohallitus suosittelee, asuinrakennuksen ulkopuolelle esim. autovajan pätyyn.

Högfors 14 on helppo huoltaa edestä ja sen käyttöveden lämmitin tuottaa tehokkaasti lämmintä vettä taloutesi tarpeisiin. Ja poltinsuositus on helppo muistaa: kaikki markkinoilla olevat öljynpolttimet soveltuvat Högfors 14 lämpökattilaan.

Kymi Kymmene Metalli

03600 Karkkila, puh. 913-55221, telex 121147 kymet sf